

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.003.02.2023

Zenon Czyżewski
Dyrektor Zakładu Poprawczego i Schroniska
dla Nieletnich w Mrozach
ul. Leśna 8
05-320 Mrozy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/051 Zapewnienie bezpieczeństwa i działalność resocjalizacyjna w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich i okręgowych ośrodkach wychowawczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Poprawczy ¹ i Schronisko dla Nieletnich ² , ul. Leśna 8, 05-320 Mrozy.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zenon Czyżewski, Dyrektor Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich od 1 stycznia 2013 r. ³ (akta kontroli tom I str. 33-35)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zapewnienie bezpieczeństwa w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich i okręgowych ośrodkach wychowawczych. 2. Działalność resocjalizacyjna w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich i okręgowych ośrodkach wychowawczych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2023 do zakończenia czynności kontrolnych (w tym lata szkolne 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Marta Pietruszewska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/33/2023 z 9 stycznia 2023 r. (akta kontroli tom I str. 1-2)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą działalność Placówki zorganizowana była w sposób zapewniający bezpieczeństwo jej funkcjonowania. Wprowadzone instrukcje i procedury, zastosowane zabezpieczenia techniczno-ochronne oraz obsada kadrowa pracowników ochrony odpowiadały wymogom określonym w przepisach prawa dla tego typu placówek. Nieletnim przebywającym w Placówce zapewniono właściwe warunki bytowe, warunki do kształcenia ogólnego i zawodowego, udział w różnego rodzaju zajęciach dodatkowych o charakterze sportowym, kulturalnym, oświatowym i rekreacyjnym oraz niezbędną pomoc psychologiczną, pedagogiczną i psychiatryczną w ramach procesu resocjalizacji. Nie mniej nie wszystkie działania podejmowane w tym zakresie były prawidłowe. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły w szczególności:

- sporządzenia kolejnych planów ochrony Placówki w sposób niezgodny z określonym w przepisach prawa, w zakresie ich wewnętrznej struktury i zawartości;

¹ Dalej także: Zakład Poprawczy, Zakład lub ZP.

² Dalej także: Schronisko dla Nieletnich, Schronisko lub SdN. Jeżeli ustalenia dotyczyć będą zarówno ZP jak i SdN, to dla obu tych jednostek może być stosowana nazwa Placówka.

³ Dalej: Dyrektor, Dyrektor Placówki lub Dyrektor ZP i SdN.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

- nieuzasadnionej zwłoki w informowaniu Ministerstwa Sprawiedliwości⁶ o wystąpieniu wydarzeń nadzwyczajnych w Placówce (w trzech przypadkach);
- sporządzenia niepełnego zapisu z monitoringu prowadzonego w trakcie pobytu wychowanki ZP w izbie izolacyjnej oraz niezamieszczenia w aktach osobowych wychowanki informatycznego nośnika danych z tym zapisem (w jednym przypadku);
- przeprowadzania kontroli zachowania wychowanek Placówki w czasie ciszy nocnej z mniejszą częstotliwością niż wymagana zgodnie z uregulowaniami wewnętrznymi (w 130 przypadkach);
- niezamieszczenia w różnego rodzaju ewidencjach prowadzonych w Placówce informacji wymaganych przepisami prawa lub uregulowaniami wewnętrznymi, bądź podawania w tych ewidencjach błędnych lub niepełnych danych;
- nieuzasadnionej zwłoki przy opracowywaniu dla wychowanek ZP indywidualnych planów resocjalizacyjnych⁷ (w trzech przypadkach) oraz ich modyfikowaniu (w pięciu przypadkach);
- niezamieszczenia w opiniach psychologiczno-pedagogicznych opracowywanych dla wychowanek SdN części wymaganych danych (w ośmiu przypadkach) oraz niepodpisania tych opinii przez osoby, które je sporządziły (w pięciu przypadkach);
- opóźnień w przekazaniu do właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie⁸ informacji o wychowance, która w kolejnym roku ukończy 18 lat (w jednym przypadku) oraz dokumentów wychowanek przewidzianych do usamodzielnienia (w trzech przypadkach).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie bezpieczeństwa w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich

Opis stanu faktycznego

1.1. Zakład Poprawczy, zgodnie z zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 września 2009 r. o jego utworzeniu¹⁰, miał status zakładu poprawczego resocjalizacyjnego półotwartego, przeznaczonego dla dziewcząt, z limitem 20 miejsc. Schronisko dla Nieletnich, zgodnie z zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 września 2009 r. o jego utworzeniu¹¹, miało status schroniska zwykłego, przeznaczonego dla dziewcząt, z limitem 20 miejsc. W przekazywanych przez Ministerstwo wytycznych do organizacji działalności ww. placówek w poszczególnych latach szkolnych objętych kontrolą, określone zostały następujące limity miejsc dla wychowanek w nich umieszczanych: Zakład Poprawczy - 20 miejsc; Schronisko dla Nieletnich - 10 miejsc.

W okresie objętym kontrolą, liczba wychowanek przebywających w Zakładzie i w Schronisku nie przekroczyła ww. limitów. Według stanu na dzień 31 marca, 30 czerwca, 30 września, 31 grudnia w poszczególnych latach objętych kontrolą, liczba wychowanek przebywających równocześnie w ZP kształtowała się w przedziale od zera (wg stanu na dzień 31 marca 2022 r.) do 16 (wg stanu na dzień 30 września 2022 r.), co maksymalnie stanowiło 80% limitu miejsc określonego w zarządzeniu w sprawie utworzenia tej placówki oraz w wytycznych Ministra do organizacji roku

⁶ Dalej także: Ministerstwo bądź MS.

⁷ Dalej także: IPR.

⁸ Dalej także: PCPR.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Dz. Urz. MS. Nr 10, poz. 106.

¹¹ Dz. Urz. MS. Nr 10, poz. 107.

szkolnego¹². W przypadku SdN liczba wychowanek kształtowała się w przedziale od zera (wg stanu na dzień 31 marca 2022 r.) do dziewięciu (wg stanu na dzień 30 września 2022 r.), co maksymalnie stanowiło 45% limitu określonego w zarządzeniu w sprawie utworzenia tej placówki oraz 90% limitu miejsc określonego w wytycznych Ministra do organizacji roku szkolnego¹³. Według stanu na dzień rozpoczęcia czynności kontrolnych (11 stycznia 2023 r.) w ZP znajdowało się 12 wychowanek, co stanowiło 60% limitów miejsc określonych w zarządzeniu w sprawie utworzenia tej placówki oraz w wytycznych Ministra do organizacji roku szkolnego 2022/2023, natomiast w SdN znajdowało się sześć wychowanek, co stanowiło 30% limitu miejsc określonego w zarządzeniu w sprawie utworzenia tej placówki oraz 60% limitu miejsc określonego w wytycznych Ministra do organizacji roku szkolnego 2022/2023.

(akta kontroli tom I str. 69-70)

Przyczyną braku wychowanek w Schronisku i w Zakładzie według stanu na dzień 31 marca 2022 r. było ich przeniesienie w dniu 4 marca 2022 r. do Schroniska dla Nieletnich i Zakładu Poprawczego w Warszawie-Falenicy, z uwagi na planowane wykorzystanie obiektów Placówki, jako tymczasowego miejsca zakwaterowania obywateli Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego kraju. Po rezygnacji z tego planu wychowanki wróciły do ZP i SdN w dniu 20 maja 2022 r.¹⁴.

(akta kontroli tom IV str. 15, 219-220, 226-228)

1.2. Z ewidencji ZP skreślono, w latach 2019-2023 (do 11 stycznia), łącznie 25 wychowanek (sześć w 2019 r., dwie w 2020 r., trzy w 2021 r. i 14 w 2022 r.¹⁵). Czas pobytu w Zakładzie wychowanek, które w ww. okresie zostały przyjęte do tej placówki kształtował się w przedziale od 64 do 799 dni¹⁶. Przyczynami ich skreślenia z ewidencji były następujące okoliczności: przeniesienie do innego zakładu poprawczego (w dziewięciu przypadkach); zwolnienie z Zakładu w związku z ustaniem wykonywania środka poprawczego (w pięciu przypadkach); warunkowe zwolnienie z Zakładu (w sześciu przypadkach); nieobecność w Zakładzie przez okres powyżej trzech miesięcy, spowodowana ucieczką, samowolnym przedłużeniem urlopu lub przepustki (w pięciu przypadkach).

Z ewidencji SdN skreślono w ww. okresie łącznie 20 wychowanek (sześć w 2019 r., trzy w 2020 r., cztery w 2021 r., siedem w 2022 r.¹⁷). Czas pobytu wychowanek w Schronisku dla Nieletnich, które zostały przyjęte do tej placówki w okresie objętym kontrolą kształtował się w przedziale od 70 do 508 dni. Przyczynami skreślenia nieletnich z ewidencji były: zwolnienie ze Schroniska (w 11 przypadkach); przeniesienie do innego schroniska (w trzech przypadkach); umieszczenie w zakładzie poprawczym (w sześciu przypadkach).

(akta kontroli tom I str. 71-72)

1.3. W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniu 10 lutego 2023 r. ustalono, że w Placówce funkcjonowały dwie izby adaptacyjne¹⁸ oraz jedna izba izolacyjna, które były przeznaczone zarówno na potrzeby Zakładu, jak i Schroniska.

Izby adaptacyjne były wyodrębnionymi pomieszczeniami urządzonymi w sposób odpowiadający warunkom pomieszczenia mieszkalnego. W każdej z nich znajdowało się łóżko, krzesło, stół, a także oddzielna łazienka. Znajdowały się w nich także kamery służące do prowadzenia monitoringu wizyjnego. Monitoringiem za pośrednictwem tych kamer nie były objęte łazienki w tych izbach.

¹² Natomiast stan ewidencyjny wychowanek ZP kształtował się w tym okresie w przedziale od zera do 24.

¹³ Natomiast stan ewidencyjny wychowanek SdN kształtował się w tym okresie w przedziale od zera do dziewięciu.

¹⁴ Dyspozycje w tej sprawie Ministerstwo przekazywało drogą telefoniczną, podczas wideokonferencji oraz pisemnie.

¹⁵ W tym 10 do 31 sierpnia 2022 r. i cztery od 1 września 2022 r.

¹⁶ Przez czas pobytu wychowanki należy rozumieć liczbę dni od daty przyjęcia wychowanki, tj. daty jej wpisu do księgi ewidencyjnej do daty jej skreślenia z tej ewidencji.

¹⁷ W tym dwie do 31 sierpnia 2022 r. i pięć od 1 września 2022 r.

¹⁸ Po 1 września 2022 r. izba adaptacyjna, przed 1 września 2022 r., była to izba przejściowa.

Izba izolacyjna o powierzchni 8,72 m² była pomieszczeniem wentylowanym, ogrzewanym i oświetlonym. Źródło oświetlenia było zabezpieczone przed dostępem nieletniej. Znajdujące się w izbie stół, krzesło i łóżko, były trwale przymocowane do podłogi. W pomieszczeniu znajdowała się również kamera służąca do prowadzenia monitoringu wizyjnego. System monitoringu był sprawny. Obraz przesyłany z kamery do pracowników ochrony był wyraźny. Placówka nie była w posiadaniu dokumentów potwierdzających, że użyte w izbie izolacyjnej materiały wykończeniowe były dźwiękochłonne.

(akta kontroli tom I str. 74-95)

Dyrektor wyjaśnił, że izba izolacyjna znajduje się w innym pawilonie niż pomieszczenia grup wychowawczych, szkoły oraz warsztatów szkolnych. Posiada ściany o grubości 15 cm oraz wzmocnione metalowe drzwi o grubości 6 cm. Powyższe zabezpieczenia były w jego opinii wystarczające aby zapobiec ewentualnemu przekazywaniu informacji pomiędzy wychowankami. W stopniu wystarczającym zabezpieczały również słyszalność ewentualnych krzyków ze strony wychowanek, czy nawoływań do buntu lub wystąpień zbiorowych.

(akta kontroli tom IV str. 215, 220)

1.4. Wg stanu na dzień 13 stycznia 2023 r. Placówka był wyposażona w następujące środki przymusu bezpośredniego: kaftan bezpieczeństwa, pas obezwładniający, trzy pary kajdanek. Nie posiadała natomiast kasków zabezpieczających, pomimo iż możliwość użycia tego rodzaju środka przymusu bezpośredniego przewidziano w art. 122 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich¹⁹ oraz w pkt 5 lit. e „Procedury stosowania środków przymusu bezpośredniego”, zamieszczonej w Planie ochrony ZP i SdN, obowiązującym od 7 października 2022 r. Dwa kaski zabezpieczające nabyto na potrzeby Placówki dopiero w dniu 22 marca 2023 r., tj. w trakcie niniejszej kontroli. W okresie objętym kontrolą, do 13 stycznia 2023 r., żaden z ww. środków przymusu nie został użyty wobec wychowanek ZP i SdN.

(akta kontroli tom I str. 96-97, 446-447; tom IV str. 244-246)

W latach 2019-2023 do dnia rozpoczęcia kontroli NIK (tj. do 11 stycznia 2023 r.) w Placówce osiem razy użyto środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich (trzy razy w 2019 r., dwa razy w 2020 r. i trzy razy w 2022 r.²⁰). We wszystkich tych przypadkach użyto je wobec wychowanek ZP. W siedmiu przypadkach użyto siły fizycznej, przy czym w jednej z tych spraw, wobec wychowanki zastosowano dodatkowo środek przymusu bezpośredniego w formie umieszczenia w izbie izolacyjnej. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w dokumentacji przyczynami zastosowania środków przymusu bezpośredniego było niewykonywanie poleceń połączone z agresją werbalną i fizyczną wobec innych wychowanek i pracowników Placówki. Zastosowanie ww. środków przymusu bezpośredniego w tych przypadkach miało oparcie w postanowieniach art. 11 pkt 1 oraz pkt 2 lub 3 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej²¹. Decyzje o zastosowaniu ww. środków przymusu bezpośredniego podjęły osoby uprawnione, zgodnie z art. 35 ust. 3 ww. ustawy. O każdym użyciu środka przymusu bezpośredniego, stosownie do postanowień art. 40 ust. 1 ww. ustawy, poinformowano zarówno sąd rodzinny sprawujący nadzór nad Placówką, jak również sąd rodzinny wykonujący środek poprawczy. Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy, każdorazowo sporządzano notatkę z użycia lub wykorzystania środka przymusu bezpośredniego, która zawierała wszystkie wymagane elementy określone w art. 54 ust. 3 ww. ustawy.

¹⁹ Dz.U. 2022 r. poz. 1700.

²⁰ W tym dwa razy do 31 sierpnia 2022 r. i jeden raz po tej dacie.

²¹ Dz.U. 2023 r. poz. 202, ze zm. dalej: ustawa o stosowaniu środków przymusu.

W jednym przypadku notatki takiej nie sporządziła osoba (tj. kierownik Internatu), która podjęła (w dniu 8 maja 2020 r.) decyzję o umieszczeniu wychowanki w izbie izolacyjnej²². Było to niezgodne z zasadami postępowania określonymi w „Procedurze stosowania środków przymusu bezpośredniego” zamieszczonej w Planie ochrony ZP i SdN, obowiązującym w okresie od 11 stycznia 2016 r. do 6 października 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 97-170, 191, 352; tom IV str. 11, 18)

1.5. Jak wskazano wyżej (tj. w pkt 1.4), w okresie objętym kontrolą, w Placówce miał miejsce jeden przypadek zastosowania (w dniu 8 maja 2020 r.) środka przymusu bezpośredniego w formie umieszczenia nieletniej w izbie izolacyjnej, który dotyczył wychowanki ZP. Z informacji zamieszczonych w dokumentacji (tj. m.in. z zapisów zamieszczonych w Księdze izby izolacyjnej oraz treści notatek dotyczących zastosowania ww. środka przymusu) wynika, że okoliczności, które spowodowały podjęcie decyzji o umieszczeniu wychowanki ZP w izbie izolacyjnej²³ spełniały przesłanki do zastosowania takiego środka przymusu, wskazane art. 27 ust. 1 ustawy o stosowaniu środków przymusu oraz w art. 95a § 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawie nieletnich²⁴. Informacje o ww. pobycie nieletniej w izbie izolacyjnej zamieszczone w prowadzonej w ww. Księdze, obejmowały wszystkie wymagane dane wskazane w § 7 załącznika Nr 2 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich²⁵ i były zgodne z danymi podanymi w notatkach z zastosowania tego środka przymusu. Zgodnie z tymi informacjami wychowanka przebywała w izbie izolacyjnej od godziny 20:00 w dniu 8 maja 2020 r. do godziny 16:20 w dniu 9 maja 2020 r. (tj. przez 20 godzin i 20 minut). Oznacza to, że jej pobyt w tej izbie nie przekroczył limitu określonego w art. 27 ust. 2 ustawy o stosowaniu środków przymusu (48 godzin).

Wg stanu na dzień kontroli (tj. 23 stycznia 2023 r.) w aktach osobowych wychowanki nie było informatycznego nośnika danych z zapisem z monitoringu z ww. pobytu nieletniej w izbie izolacyjnej, prowadzonego za pośrednictwem kamery umieszczonej w tej izbie, co było niezgodne z postanowieniami §105⁵ pkt 4 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. Nośnik z zapisem monitoringu przechowywany był w oddzielnej dokumentacji dotyczącej użycia środków przymusu bezpośredniego.

Dopiero w trakcie kontroli NIK, w związku z jej ustaleniami, akta osobowe ww. wychowanki zostały uzupełnione o nośnik zawierający skopiowany zapis z monitoringu pobytu nieletniej w izbie izolacyjnej.

Stwierdzono, że zapis z monitoringu pobytu nieletniej w izbie izolacyjnej znajdujący się na nośniku umieszczonym w dokumentacji z użycia środka przymusu bezpośredniego, był niekompletny. Brakowało zapisu za okres od godziny 22:00 do godziny 24:00 w dniu 8 maja 2020 r. oraz od godziny 14:31 do godz. 16.20 w dniu 9 maja 2020 r. Stanowiło to naruszenie zasad postępowania określonych w §105⁵ pkt 4 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r.

(akta kontroli tom I str. 133-143, 171-172, 189-195; tom IV str. 19)

Z informacji zamieszczonych w Księgach izby przejściowej wynika, że: w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 sierpnia 2022 r. w izbach przejściowych umieszczono łącznie 24 wychowanki ZP i SdN²⁶ (dziewięć 2019 r., pięć w 2020 r., cztery w 2021 r. i sześć w 2022 r.).

(akta kontroli tom I str. 171-172)

²² Notatki w tej sprawie sporządzili wyłącznie pracownik ochrony i wychowawca, którzy wykonali tę decyzję.

²³ Konieczność przeciwdziałania agresji fizycznej wychowanki w stosunku do innej wychowanki i pracownika Placówki, w sytuacji gdy wcześniejsze użycie środka przymusu w formie siły fizycznej okazało się niewystarczające.

²⁴ Dz.U. 2018 r. poz. 969, ze zm. (ustawa uchylona z dniem 1 września 2022 r.).

²⁵ Dz.U. 2017 r. poz. 487, dalej: rozporządzenie w sprawie ZP z 2001 r.

²⁶ W tym osiem wychowanek Zakładu i 16 Schroniska.

Z wpisów zamieszczonych w Księgach izby przejściowej dotyczących pobytu w tych izbach wybranej losowo próby pięciu wychowanek (dwóch z ZP i trzech z SdN) wynika, że okres ich pobytu w tej izbie wynosił maksymalnie siedem dni, tj. nie przekraczał maksymalnego dopuszczalnego limitu czasu (14 dni), na który można było umieścić wychowanki tych placówek w izbie przejściowej zgodnie z § 44 ust. 2 i § 51 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. W jednym przypadku, dotyczącym wychowanki ZP umieszczonej w Izbie przejściowej w dniu 3 czerwca 2022 r., w Księdze izby przejściowej nie podano godziny, o której umieszczono wychowankę w tej izbie, co stanowiło naruszenie postanowień § 7 załącznika Nr 2 do rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., w którym określono zakres informacji w tej sprawie, które powinna zawierać ww. Księga.

Zgodnie z zapisami w ww. Księgach, w czterech przypadkach przyczyną umieszczenia wychowanek ZP i SdN w izbie przejściowej była potrzeba poddania ich wstępnym badaniom lekarskim i osobopoznawczym, tj. okoliczność uprawniająca do takiego działania wskazana odpowiednio w § 44 ust. 2 i § 51 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. W przypadku wychowanki ZP, która przebywała w izbie przejściowej przez okres trzech godzin, w dniu 20 maja 2020 r., wskazano natomiast, że przyczyną jej umieszczenia w izbie była potrzeba utrzymania porządku i bezpieczeństwa w placówce. Taka okoliczność nie została wymieniona w § 44 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., jako uprawniająca do umieszczenia nieletniego w takiej izbie.

(akta kontroli tom I str. 173, 492; tom IV str. 20, 43)

Dyrektor wyjaśnił, że wychowanka ta po jej przyjęciu do tej placówki w dniu 20 maja 2022 r., została w tym samym dniu umieszczona w izbie przejściowej na podstawie § 44 ust. 2 ww. rozporządzenia. W Księdze izby przejściowej zamieszczono błędny zapis o przyczynie umieszczenia w niej tej wychowanki. W trakcie kontroli dokonano korekty zapisów w tej sprawie w ww. Księdze.

W ramach dokonanej korekty zapisów, o których mowa w ww. wyjaśnieniach, w Księdze izby przejściowej wskazano, że przyczyną umieszczenia wychowanki w izbie przejściowej było przeprowadzenie z nią rozmowy wstępnej.

(akta kontroli tom IV str. 11-12, 20, 43)

Z informacji zamieszczonych w Księgach izby adaptacyjnej wynika, że w okresie do 1 września 2022 r. do 11 stycznia 2023 r. (data rozpoczęcia kontroli), w izbach tych (które od dnia 1 września 2022 r. zastąpiły izby przejściowe), umieszczono łącznie siedem wychowanek ZP i SdN (pięć w 2022 r. i dwie w 2023 r.)²⁷.

(akta kontroli tom I str. 171-172)

Z wpisów zamieszczonych w Księgach izby adaptacyjnej dotyczących pobytu w tych izbach czterech wychowanek ZP i jednej wychowanki SdN wynika, że w czterech przypadkach dotyczyło to nieletnich nowoprzybyłych do tych placówek (w tym trzech wychowanek ZP i jednej wychowanki SdN), które umieszczone zostały w izbie adaptacyjnej na podstawie art. 125 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, w celu poddania ich wstępnym badaniom lekarskim i osobopoznawczym. Okres pobytu tych wychowanek w izbie adaptacyjnej wynosił maksymalnie dziewięć dni, tj. nie przekraczał maksymalnego dopuszczalnego limitu 14 dni, określonego w art. 125 ust. 4 ww. ustawy. We wszystkich ww. przypadkach, zgodnie z art. 125 ust. 4 ww. ustawy, wychowanki zostały poddane wstępnym badaniom lekarskim w ciągu 48 godzin od chwili ich umieszczenia w izbie adaptacyjnej. W piątym przypadku, dotyczącym wychowanki ZP, jako przyczynę umieszczenia jej w izbie adaptacyjnej w dniu 14 listopada 2022 r. wskazano na agresję fizyczną, pomimo iż tego rodzaju okoliczność nie została określona w art. 125-126 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, jako uprawniająca do umieszczenia wychowanek ZP w izbie adaptacyjnej.

²⁷ W tym cztery wychowanki Zakładu i trzy Schroniska.

(akta kontroli tom I str. 173, 181-184, 492, 495-497)

Dyrektor wyjaśnił, że wychowanka ta została umieszczona w izbie adaptacyjnej na podstawie art. 126 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, tj. w celu indywidualnej pracy, w sytuacji gdy wcześniejsze oddziaływania psychologiczno-pedagogiczne i dyscyplinarne wobec niej okazały się nieskuteczne. W Księdze zamieszczono błędny zapis co do przyczyn jej umieszczenia w izbie adaptacyjnej, co w trakcie kontroli zostało skorygowane.

W ramach dokonanej korekty zapisów, o których mowa w ww. wyjaśnieniach, w Księdze izby adaptacyjnej wskazano, że przyczyną umieszczenia ww. wychowanki ZP w tej izbie była potrzeba indywidualnej pracy z nieletnią, tj. przesłanka wskazana w art. 126 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

(akta kontroli tom IV str. 11-12, 20, 44)

Stwierdzono, że wychowanka ZP, której dotyczyła ww. sprawa, przebywała w izbie adaptacyjnej przez okres trzech dni, co było zgodne z postanowieniami art. 126 ust. 2 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, określającymi maksymalny pięciodniowy okres pobytu w izbie adaptacyjnej dla nieletniego umieszczonego w niej na podstawie art. 126 tej ustawy.

(akta kontroli tom I str. 173, 184)

1.6. W latach 2019-2023 (do dnia 11 stycznia 2023 r.) w ZP i SdN doszło łącznie do ośmiu wydarzeń nadzwyczajnych, o których mowa § 2 ust. 12 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., a następnie w art. 87 pkt 12 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. W siedmiu przypadkach zdarzenia te dotyczyły wychowanek ZP (wszystkie miały miejsce przed 1 września 2022 r.), a w jednym wychowanki SdN (miało ono miejsce po 1 września 2022 r.). Obejmowały one ucieczki wychowanek spoza terenu ww. placówek (w czterech przypadkach²⁸), akty autoagresji ze strony wychowanek powodujące konieczność ich hospitalizacji lub udzielenia specjalistycznej pomocy medycznej (w trzech przypadkach²⁹) oraz bójkę wychowanek (w jednym przypadku³⁰).

(akta kontroli tom I str. 196-197)

W wykonaniu postanowień § 77 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., a następnie § 68 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie funkcjonowania okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich³¹, informacje o ww. wydarzeniach nadzwyczajnych zostały przekazane do Ministerstwa Sprawiedliwości (telefonicznie, mailowo lub w formie pisemnej). W przypadku trzech niżej wymienionych zdarzeń zgłoszenia do MS dokonano po upływie ośmiu godzin od ich wystąpienia:

- informację o samookaleczeniu wychowanki ZP, które miało miejsce w dniu 26 listopada 2019 r., o godz. 19.40 przekazano do Ministerstwa w dniu 27 listopada 2019, o godz. 11.00, tj. po upływie 15 godzin;
- informację o bójce wychowanek ZP, która miała miejsce w dniu 8 maja 2020 r. o godz. 18.45 przekazano do Ministerstwa w dniu 9 maja 2020 r. o godz. 13.00, tj. po upływie 18 godzin;
- informację o samookaleczeniu wychowanki ZP, które miało miejsce w dniu 18 stycznia 2021 r., o godz. 16.20, przekazano do Ministerstwa w dniu 19 stycznia 2021 r. o godz. 9.54, tj. po upływie 17 godzin.

(akta kontroli tom I str. 203, 222-230, 254-273)

²⁸ Trzy z tych ucieczek miały miejsce w 2019 r. (dotyczyły wychowanek ZP), a czwarta - w dniu 11 października 2022 r. (dotyczyła wychowanki SdN).

²⁹ Wszystkie takie przypadki miały miejsce przed 1 września 2022 r. (tj. w latach 2019-2020) i dotyczyły wychowanek ZP.

³⁰ Zdarzenie to miało miejsce w 2020 r. i dotyczyło to wychowanek ZP.

³¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1897, dalej rozporządzenie w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r.

W przypadku jednego wydarzenia (dotyczącego ucieczki wychowanki ZP spoza terenu Zakładu w dniu 18 marca 2019 r.) nie wysłano do Ministerstwa Sprawiedliwości raportu doraźnego zgłoszenia sytuacji kryzysowej, co stanowiło naruszenie § 10 ust. 2 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 lipca 2015 r. w sprawie utworzenia Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministra Sprawiedliwości³².

(akta kontroli tom I str. 203-209; tom IV str. 318, 320)

W Księdze ewidencji wydarzeń nadzwyczajnych zamieszczono wymagane informacje o ww. wydarzeniach, wskazane w § 9 załącznika nr 2 do rozporządzenia w ZP z 2001 r., a od 1 września 2022 r. w § 10 załącznika do rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r., z wyłączeniem trzech przypadków nieodnotowania w niej godziny wystąpienia wydarzenia nadzwyczajnego (dotyczyło to wydarzeń z 18 marca, 4 czerwca i 26 listopada 2019 r.³³) oraz dodatkowo w jednym przypadku (dotyczącym ucieczki wychowanki ZP spoza terenu tej placówki w dniu 18 marca 2019 r.) - godziny doprowadzenia nieletniej do Zakładu Poprawczego.

(akta kontroli tom I str. 198-203; tom IV str. 12, 22)

Dyrektor we wszystkich ww. przypadkach przeprowadził postępowanie wyjaśniające. W sporządzonych przez Dyrektora dokumentach zawierających omówienie wyników tych postępowań, zamieszczano m.in. szczegółowy opis wydarzeń, przyczyny ich wystąpienia, uwagi i wnioski oraz podjęte decyzje. W uwagach i wnioskach z przeprowadzonych postępowań wyjaśniających w pięciu przypadkach działania podjęte przez pracowników ZP i SdN oceniono, jako prawidłowe i zgodne z regulaminami. W pozostałych trzech przypadkach dotyczących ucieczek wychowanek Zakładu Poprawczego spoza terenu tej Placówki, wskazano że były to zdarzenia niezależne od ZP.

(akta kontroli tom I str. 203)

Dyrektor wyjaśnił, że w związku z ww. wydarzeniami nie podejmowano działań naprawczych i nie zmieniano procedur postępowania, gdyż (w jego ocenie) nie było takiej potrzeby.

(akta kontroli tom IV str. 13, 23)

Z informacji przekazanych³⁴ przez Komendanta Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Mińsku Mazowieckim³⁵ wynika, że w okresie objętym kontrolą Straż Pożarna otrzymała sześć wezwań do interwencji w Placówce w sprawach, które (jak wynika z ich opisu) nie miały charakteru wydarzeń nadzwyczajnych³⁶.

(akta kontroli tom I str. 284-286)

Dyrektor Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „RM Meditrans” Stacja Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w Siedlcach³⁷ poinformował, że ww. okresie wykonano 12 wyjazdów do Placówki. Z dokumentacji znajdującej się w Placówce wynika, że dwa z ww. przyjazdów karetka pogotowia do Placówki (w dniach 26 listopada 2019 r. oraz 29 grudnia 2019 r.) związane były z samookaleczeniem się wychowanek ZP, które to wydarzenia ujęto w Księdze wydarzeń nadzwyczajnych. Pozostałe przyjazdy, związane były ze zgłoszeniami dotyczącymi stanu zdrowia wychowanek Placówki.

(akta kontroli tom I str. 201-202, 289-291 tom IV str. 138, 146-147)

Komendant Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim poinformował³⁸ o sześciu przypadkach interwencji Policji w Placówce, z których jedna dotycząca wydarzenia

³² Dz. Urz. MS. poz. 178. Dalej: zarządzenie w sprawie Centrum Zarządzania Kryzysowego.

³³ Dotyczące dwóch ucieczek nieletnich z spoza terenu Zakładu Poprawczego oraz samookaleczenia wychowanki tej Placówki.

³⁴ Na podstawie art. 29 ust. 2 lit. f ustawy o NIK.

³⁵ Pismo z 31 stycznia 2023 r.

³⁶ Dotyczyły one m.in. fałszywych alarmów z systemu monitoringu p.poz.

³⁷ Pismo z 8 lutego 2023 r.

³⁸ Pismo z 6 lutego 2023 r.

nadzwyczajnego (samookaleczenie wychowanki) ujęta została w Księdze wydarzeń nadzwyczajnych.

(akta kontroli tom I str. 203, 287-288; tom IV str. 138, 146)

1.7. Zgodnie z §105³ rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., a następnie z § 54 ust. 1 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r. w ZP i SdN, obowiązywał ograniczony system ochrony przewidziany dla półotwartych resocjalizacyjnych zakładów poprawczych oraz zwykłych schronisk.

Zgodnie z planami ochrony obowiązującymi w okresie objętym kontrolą (o których mowa w pkt 1.8. wystąpienia) zadania ochronne w ZP i SdN realizowane miały być zarówno przez pracowników ochrony (zatrudnionych na stanowiskach strażników), jak i innych pracowników Placówki.

(akta kontroli tom I str. 329-337, 344-345, 419-431, 437-438)

W latach 2019-2022, wg stanu na koniec poszczególnych kwartałów, liczba pracowników ochrony kształtowała się na w przedziale od 11 do 14 osób. Natomiast liczba pozostałych pracowników realizujących zadania z zakresu ochrony (w tym m.in. pracowników zatrudnionych na stanowiskach pedagogicznych) kształtowała się w tym okresie w przedziale od 26 do 33 osób.

(akta kontroli tom I str. 292; tom IV str. 9)

Zgodnie z zakresami obowiązków do zadań pracowników ochrony należało m.in. przestrzeganie ustaleń zawartych w planie ochrony, niedopuszczanie do wnoszenia na teren napojów alkoholowych oraz lekarstw, broni i innych przedmiotów niebezpiecznych, zapobieganie wydarzeniom nadzwyczajnym, ucieczkom, przemocy, samouszkodzeniom, buntom itp.

(akta kontroli tom I str. 297-311)

Zgodnie z planami ochrony i zakresami obowiązków do zadań innych pracowników Placówki należało m.in. przestrzeganie procedur ochronnych, przeciwdziałanie zachowaniom mogącym zakłócić bezpieczeństwo lub porządek w Zakładzie lub Schronisku, informowanie pracowników ochrony oraz kadry kierowniczej o usterkach technicznych i zachowaniach nieletnich mogących wpłynąć na bezpieczeństwo w Placówce, branie udział w czynnościach zabezpieczających lub poszukiwawczych w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych.

(akta kontroli tom I str. 294-296, 344-345, 437-438)

1.8. W okresie do 7 października 2022 r., zasady organizacji zadań ochronnych w ZP i SdN określał Plan ochrony wprowadzony zarządzeniem Dyrektora z dnia 11 stycznia 2016 r.³⁹, w skład którego wchodziły wszystkie wymagane instrukcje, o których mowa w §105⁷ ust. 3 pkt 1-9 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. Stwierdzono, że załącznikami do ww. Planu były dokumenty, które zgodnie z wymogami § 105⁷ ust. 4 pkt 1-4 i ust. 5 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. powinny być załącznikami do instrukcji ochronnej i alarmowej, tj.: Rozliczenie stanu etatowego pracowników ochrony; Zestawienie liczby posterunków ochronnych; Plan sytuacyjny Zakładu i Schroniska; Opis systemu zabezpieczenia elektronicznego; Wykaz adresowy pracowników ZP i SdN (który co kwartał był aktualizowany).

W Instrukcji ochronnej, wchodzącej w skład Planu (pkt E. Organizacja systemu ochrony) wskazano, że pracownicy ochrony podlegają bezpośrednio kierownikowi internatu, co było niezgodne z §105⁹ ust. 2 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., zgodnie z którym pracownicy w zakresie ochrony podlegają bezpośrednio dyrektorowi zakładu lub schroniska. Do obowiązków kierownika internatu w zakresie ochrony przypisano (w ww. Instrukcji ochronnej) realizację zadań, które zgodnie z §105¹⁰ ust. 1 ww. rozporządzenia, należą do zadań dyrektora zakładu lub schroniska, w tym również zadań wskazanych w §105¹⁰ ust. 1 pkt-y 1, 3 i 6, których powierzenia

³⁹Dalej: Plan ochrony z 2016 r.

do realizacji innym pracownikom nie przewidziano w §105¹⁰ ust. 2 rozporządzenia, obejmujących m.in. określanie w oparciu o obowiązujące instrukcje obowiązków i zadań ochronnych pracowników w zakresie ochrony placówki.

Zgodnie z §105¹¹ ust. 1 ww. rozporządzenia oraz postanowieniami Instrukcji ochronnej, kierowanie ochroną Placówki Dyrektor powierzył jednemu z pracowników ochrony.

(akta kontroli tom I str. 312-407; tom IV str. 151-155)

Od 7 października 2022 r. zasady organizacji zadań ochronnych w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich określał Plan ochrony wprowadzony zarządzeniem Dyrektora z dnia 7 października 2022 r.⁴⁰. W skład ww. Planu wchodziły instrukcje, o których mowa w § 61 ust. 1 pkt 1, 3, 5-10 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r. przy czym instrukcje te nie stanowiły odrębnych dokumentów, tylko wchodziły bezpośrednio w skład poszczególnych części ww. Planu. Plan ochrony z 2022 r. nie zawierał instrukcji, o których mowa w § 61 ust. 1 pkt 2 i 4 rozporządzenia, tj. instrukcji działania w przypadku wystąpienia wydarzenia nadzwyczajnego oraz instrukcji sprawie sposobu realizacji czynności zapobiegawczych. Zawierał natomiast następujące dodatkowe instrukcje nieprzewidziane w § 61 ust. 1 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r.:

- Instrukcję w sprawie podejmowania działań ochronnych, w której określono potencjalne zagrożenia dla Placówki oraz procedury postępowania na wypadek ucieczki wychowanek, napaści na Placówkę, buntu wychowanek, zamachu terrorystycznego, pożaru, klęski żywiołowej/katastrofy budowlanej lub innej;
- Instrukcję sposobu realizacji działań profilaktycznych, w której określono obowiązki pracowników do podejmowania działań profilaktycznych obejmujących m.in. obserwowanie zachowań i relacji w środowisku nieletnich;
- Instrukcję w sprawie przekazywania, gromadzenia i przetwarzania informacji w wyniku realizacji czynności profilaktycznych, w skład której wchodziła Instrukcja korzystania z monitoringu wizyjnego;
- Instrukcję określającą zasady doprowadzania nieletnich na zabiegi medyczne i do lekarzy.

Załącznikami do ww. Planu ochrony z 2022 r. były m.in. dokumenty wskazane w § 61 ust. 3 i 5 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r.⁴¹, które zgodnie z tymi przepisami powinny być załącznikami do instrukcji ochronnej i instrukcji alarmowej.

Instrukcja ochronna nie zawierała opisu organizacji pracy dyrektora zakładu lub schroniska i innych osób zajmujących stanowiska kierownicze w niedziele i święta, pomimo stosownego wymogu określonego w § 61 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 312, 409-491)

W okresie objętym kontrolą, zasady współdziałania ZP i SdN z Policją w przypadku wystąpienia zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa tych placówek określone zostały w Planie zabezpieczenia Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Mrozach na wypadek wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa, opracowanym w oparciu o postanowienia §105⁷ ust. 6 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. Przedmiotowy Plan, po jego zaopiniowaniu przez Komendanta Stołecznego Policji⁴² i zaakceptowaniu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Siedlcach, obowiązywał od 30 stycznia 2017 r. Określono w nim m.in. opis systemów i środków porozumiewania się z Komisariatem Policji w Mrozach i Komendą Powiatową Policji

⁴⁰ Dalej: Plan ochrony z 2022 r.

⁴¹ Tj. rozliczenie stanu etatowego pracowników ochrony; zestawienie liczby posterunków ochronnych; plan sytuacyjny Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich; opis sytemu zabezpieczenia elektronicznego; wykaz adresów i telefonów pracowników Placówki.

⁴² Dalej także: KSP.

w Mińsku Mazowieckim⁴³ oraz szczegółowy tryb współdziałania z ww. jednostkami Policji w sytuacji wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa Placówki.

(akta kontroli tom II str. 1-58; tom IV str. 142, 156-158)

Zgodnie z postanowieniami § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie sposobu współdziałania okręgowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z Policją⁴⁴, ww. Plan zabezpieczenia obowiązywał nie dłużej niż trzy miesiące od daty wejścia w życie tego rozporządzenia, tj. do dnia 22 lutego 2023 r.

Od 23 lutego 2023 r. do czasu kontroli (tj. 6 marca 2023 r.) Placówka nie posiadała aktualnego planu zabezpieczenia na wypadek wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa. Dyrektor przesłał do KPP oraz KSP pierwszy projekt tego planu z prośbą o ewentualne uwagi bądź akceptację pismami z 12 i 16 stycznia 2023 r. Poprawiony projekt tego planu, uwzględniający uwagi KSP z 14 lutego 2023 r., Dyrektor przesłał do ww. jednostek Policji w dniu 16 lutego 2023 r. Po otrzymaniu w dniu 9 marca 2023 r. Planu pozytywnie zaopiniowanego przez KSP, Dyrektor w tym samym dniu przekazał go do Ministerstwa Sprawiedliwości w celu uzyskania jego akceptacji.

(akta kontroli tom IV str. 142-143, 159-162, 194)

Zgodnie z postanowieniami § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie współdziałania z Policją, dyrektor zobowiązany był, wraz z właściwym komendantem Policji, do określenia w terminie do dnia 15 stycznia każdego roku sposobu zapewnienia bezpośredniej łączności między ZP i SdN, a właściwą komendą powiatową (miejską, rejonową) Policji. Zgodnie z postanowieniami § 15 ww. rozporządzenia, dotychczasowy sposób zapewnienia bezpośredniej łączności obowiązywać miał nie dłużej niż przez 30 dni od dnia wejścia w życie rozporządzenia (tj. do 22 grudnia 2022 r.).

Do dnia 28 marca 2023 r. Dyrektor Placówki nie podjął działań na rzecz określenia sposobu zapewnienia bezpośredniej łączności z Powiatową Komendą Policji w Mińsku Mazowieckim.

(akta kontroli tom IV str. 254, 257)

1.9. Zarówno w Planie ochrony z 2016 r., jak i w Planie ochrony z 2022 r. wyznaczono ogółem pięć posterunków ochrony, w tym trzy stałe („dyżurka”; „grupy internatowe”, „szkoła i warsztaty szkolne”) oraz dwa doraźne, jeden wewnętrzny usytuowany przy izbach przejściowych/adaptacyjnych, izbach chorych i izbie izolacyjnej, a drugi zewnętrzny, funkcjonujący na zarządzenie Dyrektora. Zgodnie z ww. Planami, przeprowadzanie kontroli osób wchodzących na teren Placówki i wychodzących z tego terenu, jak i kontroli pojazdów wjeżdżających i wyjeżdżających przypisane zostało do zadań pracowników ochrony pełniących dyżur na posterunku „dyżurka”.

(akta kontroli tom I str. 328-333, 422-424)

W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniu 21 lutego 2023 r. stwierdzono, że ogrodzenie Placówki wykonane było z materiału pełnego (płyty betonowe) o wysokości ponad 1,5 m zwieńczone odkosami z siatki. Okna w pomieszczeniach szkoły, warsztatów i Schroniska zabezpieczone w całości były kratami. W pomieszczeniach Zakładu kraty znajdowały się tylko na „lufcikach” w oknach. Pozostała część okien nie była zabezpieczona kratami, z uwagi na brak możliwości otworzenia okien z wewnątrz i z zewnątrz (tzw. „fix”). Drzwi wejściowe do Placówki były zamknięte. Otwierane były, w razie potrzeby przez pracownika ochrony pełniącego służbę na posterunku „dyżurka”.

(akta kontroli tom II str. 59-61, 342-357)

⁴³ Dalej także: KPP.

⁴⁴ Dz. U. 2022 r., poz. 2376. dalej rozporządzenie o współdziałaniu z Policją.

Sypialnie nieletnich w porze nocnej nie były zamykane na klucz. Dostęp do sypialni był całodobowy, umożliwiającą kontrolę zachowania wychowanek w porze nocnej.

(akta kontroli tom II str. 61, 342-357)

1.10. Zgodnie z Instrukcją korzystania z monitoringu wizyjnego, wchodzącą w skład Planu ochrony z 2022 r., stałemu monitoringowi podlegały: izba izolacyjna, izba chorych i izba adaptacyjna. Monitoring tych pomieszczeń odbywać się miał w sposób ciągły. Pozostałe pomieszczenia i miejsca (m.in. korytarze, brama wjazdowa, pracownie warsztatowe) monitorowane miały być wg potrzeb, zgodnie z Planem ochrony.

(akta kontroli tom I str. 461-463; tom II str. 99-102)

W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniach 20 lutego i 1 marca 2023 r. ustalono m.in., że w Placówce zainstalowano łącznie 67 kamer przeznaczonych do prowadzenia monitoringu wizyjnego. Obraz z kamer przekazywany był do „dyżurki” oraz do pomieszczenia serwerowni w którym znajdowały się rejestratory służące do jego zapisu. W czasie oględzin pracownik ochrony pełniący służbę w pomieszczeniu dyżurki miał podgląd do obrazu z 35 kamer. Warunki przechowywania zapisów monitoringu w serwerowni spełniały wymogi § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 września 2022 r. w sprawie zapisów z monitoringu w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach leczniczych dysponujących warunkami wzmocnionego lub maksymalnego zabezpieczenia, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich⁴⁵. Pomieszczenie serwerowni było klimatyzowane, nie znajdowały się w nim środki chemiczne. Rejestratory były umieszczone w szafie zamykanej na klucz, która nie była zlokalizowana w pobliżu źródeł ciepła. Z sześciu ogólnych łazienek dostępnych dla wychowanek, dwie były objęte monitoringiem. System monitoringu nie posiadał funkcji maskujących intymne części ciała nieletnich. W łazienkach znajdowały się kabiny, w związku z czym umieszczone w nich kamery nie rejestrowały intymnych czynności fizjologicznych wykonywanych przez nieletnie.

(akta kontroli tom II str. 84-95, 118-119)

Zgodnie z art. 121 ust. 9 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich oraz postanowieniami ww. Instrukcji korzystania z monitoringu wizyjnego, zapis z monitoringu przechowywany powinien być na informatycznym nośniku danych przez następujący okres:

- w przypadku monitoringu izb adaptacyjnych, izb izolacyjnych i izb chorych – co najmniej 90 dni od dokonania zapisu, nie dłużej niż przez 120 dni od dokonania zapisu,
- w przypadku monitoringu innych pomieszczeń i miejsc – co najmniej 60 dni od dokonania zapisu, nie dłużej niż przez 90 dni od dokonania zapisu.

Zgodnie z pkt 19 ww. Instrukcji korzystania z monitoringu wizyjnego, po upływie ww. okresów, zapis z monitoringu miał być niszczone przez usunięcie go z informatycznego nośnika danych za pomocą służących do tego funkcji lub aplikacji, w sposób uniemożliwiający jego odzyskanie.

(akta kontroli tom I str. 461-463; tom II str. 100-101)

W wyniku przeprowadzonego badania dotyczącego postępowania w Placówce z zarejestrowanymi zapisami z monitoringu pochodzącymi z izby adaptacyjnej, izby izolacyjnej, izby chorych oraz z „holu górnego grupy zakładowej” stwierdzono, że wg stanu na dzień 10 lutego 2023 r.:

- zapisy monitoringu nie były w tej jednostce przechowywane przez okres powyżej 120 dni w odniesieniu do izby adaptacyjnej, izby izolacyjnej, izby chorych oraz przez okres powyżej 90 dni w odniesieniu do „holu górnego grupy zakładowej”;

⁴⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 2038, dalej także: rozporządzenie w sprawie monitoringu.

- jednostka dysponowała zapisami monitoringu dotyczącymi „holu górnego grupy zakładowej” z dnia 12 grudnia 2022 r.⁴⁶;
- niezgodnie z ww. regulacjami, jednostka nie dysponowała zapisami z monitoringu izby adaptacyjnej, izby izolacyjnej oraz izby chorych z dnia 12 listopada 2022 r.

Przyczyną braku zapisów z monitoringu izby adaptacyjnej, izby izolacyjnej oraz z izby chorych z 12 listopada 2022 r. była awaria systemu monitoringu. Podczas dokonanej w dniu 1 grudnia 2022 r. naprawy tego systemu, w ramach której wymieniono rejestrator oraz pięć kamer, stwierdzono⁴⁷ brak części zapisów na uszkodzonym rejestratorze z okresu od 4 do 31 listopada 2022 r.

(akta kontroli tom II str. 111-116, 118-119)

1.11. Dokonane w okresie objętym kontrolą wydatki z przeznaczeniem na poprawę warunków bezpieczeństwa i ochrony dotyczyły dostawy i montażu w 2019 r., przycisków antynapadowych za kwotę 5,4 tys. zł brutto oraz w 2021 r. czterech kamer za kwotę 5,4 tys. zł brutto. Wydatki na ten cel sfinansowano ze środków ujętych w odpowiednio w §4300 i §4210 klasyfikacji budżetowej.

(akta kontroli tom II str. 120, 173-181, 220-227)

Dyrektor Szkół, zastępujący Dyrektora Placówki, wyjaśnił, że koszty wykonania przycisków antynapadowych oraz zakupu materiałów do monitoringu wizyjnego były niższe od kwoty 10,0 tys. zł, wobec czego zostały zakwalifikowane jako wydatki bieżące, a nie wydatki inwestycyjne.

(akta kontroli tom IV str. 262-263)

W obu przypadkach, ze względu na wartość przedmiotu zamówienia, do postępowań w sprawie wyboru wykonawców tych zamówień zastosowanie miały wewnętrzne regulacje określające zasady udzielania zamówień, tj. Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej, która nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro, z dnia 17 kwietnia 2014 r.⁴⁸, a następnie Regulamin udzielania zamówień publicznych, których wartość szacunkowa nie przekracza kwoty 130.000 zł, z dnia 10 czerwca 2021 r.⁴⁹

(akta kontroli tom II str. 120-150)

W obu tych przypadkach zamówienia zostały udzielone po przeprowadzeniu postępowań w trybie zapytania ofertowego. Jedynym kryterium służącym do oceny ofert w ramach tych postępowań była cena. Spośród trzech ofert, które wpłynęły do Placówki w obu tych postępowaniach do realizacji zamówień wybrano oferty z najniższą ceną. Umowy na realizację ww. zamówień zawarto na warunkach określonych w ofertach. Zamówienia zostały zrealizowane terminowo i rozliczone na warunkach określonych w umowach.

(akta kontroli tom II str. 156-227)

1.12. Obiekty budowlane, w których mieściła się siedziba ZP i SdN⁵⁰ objęte były w latach 2019-2022 okresowymi kontrolami (rocznymi), o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁵¹. W 2021 r. przeprowadzona została ostatnia kontrola pięcioletnia dotycząca stanu technicznego tych obiektów i ich przydatności do użytkowania, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy.

⁴⁶ Monitoring za pośrednictwem dwóch kamer znajdujących się na tym holu prowadzony był w trybie rozpoznawania ruchu. Z zapisów pochodzących z ww. monitoringu z 12 grudnia 2022 r. (godz. od 9:00 do 12:00 i od 19:00 do 22:00) wynikało, że w okresie tym nie doszło w tym miejscu do wydarzeń nadzwyczajnych oraz nie użyto w stosunku do wychowanków środków przymusu bezpośredniego.

⁴⁷ Jak wynika z treści notatki technicznej sporządzonej przez przedstawiciela firmy, która przeprowadziła tę naprawę.

⁴⁸ Dalej także: Regulamin udzielania zamówień z 2014 r.

⁴⁹ Dalej także: Regulamin udzielania zamówień z 2021 r.

⁵⁰ Placówka dysponowała siedmioma obiektami.

⁵¹ Dz. U. z 2023 r. poz.682 ze zm., dalej ustawa Prawo budowlane.

Protokoły z powyższych kontroli nie zostały wpisane do ksiąg obiektów budowlanych, co stanowiło naruszenie § 5 pkt 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (które obowiązywało do 31 grudnia 2022 r.)⁵². Brakujące wpisy dotyczące ww. protokołów uzupełnione zostały dopiero w trakcie kontroli, w związku z jej ustaleniami.

(akta kontroli tom II str. 233-262; tom IV str. 327-382)

W protokołach z ww. kontroli okresowych każdorazowo wskazywano na zadowalający stan budynków, niezagrażający bezpieczeństwu ich użytkowania. Stwierdzone w ich wyniku uchybienia i usterki dotyczyły m.in.: ubytków i zanieczyszczonej elewacji, pękniętych schodów do magazynu, braku kratki w wentylacji, niewymiarowych drzwi wejściowych, zapadniętej kostki, braku kostki brukowej przy drzwiach (kontrola z 2019 r.); ubytków i zabrudzonej elewacji, odpadającego tynku, korozji niektórych elementów metalowych na dachu (kontrola z 2020 r.); skorodowanych zaworów CO, ubytków i zabrudzeń na elewacji (kontrola z 2022 r.).

(akta kontroli tom II str. 233)

Dyrektor wyjaśnił m.in., że uchybienia i usterki wskazane w protokołach pokontrolnych były na bieżąco naprawiane. Natomiast prace związane z myciem i malowaniem elewacji budynków zostały wykonane jedynie częściowo (w lipcu 2021 r.), z uwagi na wysokie koszty takiej usługi, w powiązaniu z faktem, że ich stan nie zagrażał bezpieczeństwu użytkowania obiektów.

(akta kontroli tom IV str. 145-146)

W poszczególnych latach objętych kontrolą, firma zewnętrzna przeprowadzała w Placówce okresowe kontrole dotyczące stanu systemu sygnalizacji pożarowej oraz systemu transmisji alarmów pożarowych. Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku kontroli przeprowadzonych w latach 2021-2022 dotyczyły niesprawności części czujek p.poż., które następnie zostały niezwłocznie wymienione przez firmę przeprowadzającą kontrolę.

(akta kontroli tom II str. 233-234)

Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej poinformował, że obiekty Placówki nie były uwzględniane w rocznych planach czynności kontrolno-rozpoznawczych, z uwagi na ukierunkowanie prowadzenia czynności na inne grupy obiektów, tj. w szczególności na zakłady produkcyjne, budynki mieszkalne wielorodzinne oraz obiekty użyteczności publicznej.

(akta kontroli tom II str. 263)

1.13. Zgodnie z §105³¹ rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. i §57 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r., każda zmiana pracowników realizujących zadania ochronne w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich powinna liczyć nie mniej niż dwie osoby. Dyrektor mógł określić w drodze instrukcji odstępstwa od liczby pracowników na zmianie, m.in. w sytuacji jeżeli było to uzasadnione organizacją tych placówek.

W Instrukcjach określających odstępstwa w systemie ochrony, wchodzących w skład Planów ochrony, Dyrektor nie wprowadził odstępstw w zakresie liczby pracowników ochrony na zmianie. Nie wydawał również zarządzeń w tej sprawie, w oparciu o postanowienia ww. Instrukcji przewidujące możliwość wprowadzania w tym trybie odstępstw od systemu ochrony określonego w Planie ochrony, w związku ze stanem kadrowym, stanem osobowym wychowanków, stanem urządzeń technicznych, wydarzeniami nadzwyczajnymi lub wypadkami losowymi.

(akta kontroli tom I str. 362, 457; tom IV str. 23-24)

W okresie objętym kontrolą pracownicy ochrony pracowali w Placówce na dwie zmiany (w godzinach od 6:00 do 18:00 oraz od 18.00 do 6:00).

⁵² Dz. U. Nr 120, poz. 1134, ze zm.

(akta kontroli tom I str. 293)

Badanie dokumentacji dotyczącej obsady zmian w styczniu i wrześniu poszczególnych lat objętych kontrolą wykazało, że w tym okresie na każdej zmianie służbę pełniło najczęściej trzech pracowników ochrony. Nie było przypadku pełnienia służby przez mniej niż dwóch pracowników ochrony.

(akta kontroli tom II str. 264-266)

1.14. W okresie objętym kontrolą pracownicy ochrony zatrudnieni w Placówce realizowali zadania ochronne na przydzielonych im posterunkach, w dniach i zmianach wskazanych w grafikach pracy na dany miesiąc. W ww. okresie nie było podziału na pracowników ochrony realizujących zadania z zakresu ochrony wewnętrznej i pracowników ochrony realizujących zadania z zakresu ochrony zewnętrznej. W zakresach czynności pracowników ochrony nie wyodrębniono zadań z zakresu ochrony wewnętrznej i zewnętrznej. Zgodnie z zapisami w księgach przebiegu służby ochrony⁵³, poszczególni pracownicy ochrony pełnili służbę na wszystkich posterunkach funkcjonujących w Placówce.

(akta kontroli tom I str. 293, 297--311; tom II str. 273-340)

W Instrukcji ochronnej wchodzącej w skład obu Planów ochrony określono obowiązujący w Placówce wewnętrzny system łączności. Wskazano, że łączność telefoniczna (wewnętrzna i zewnętrzna) funkcjonuje w oparciu o własną centralę telefoniczną. Łączność wewnętrzną zapewniają również radiotelefony. Zgodnie z „Systemem zabezpieczenia elektronicznego” stanowiącym załącznik nr 3 do obu Planów ochrony, centrala telefoniczna oraz radio stacjonarne do łączności z radiotelefonami znajdowały się na posterunku „dyżurka”. Radiotelefony znajdować się miały w gabinetach dyrektora, kierownika Internatu. Przydzielone miały być również do poszczególnych posterunków oraz grup internatowych funkcjonujących w ramach ZP i SdN.

(akta kontroli tom I str. 320, 377-378, 416, 477)

Zgodnie z Instrukcją pełnienia dyżuru na posterunku nr 1 „Dyżurka”, wchodzącą w skład Instrukcji ochronnej, do obowiązków pracowników przy przejmowaniu zmiany należało m.in. zapoznanie się z uwagami i zapisami w księdze przebiegu służby ochronnej, sprawdzenie w obecności zdającego zmianę liczby kluczy i porównanie ich z wykazem, sprawdzenie stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych w pomieszczeniach internatu, wpisanie do książki przebiegu służby ochronnej stwierdzonych nieprawidłowości przy przejęciu zmiany oraz niezwłoczne powiadomienie dyrektora lub kierownika internatu o uchybieniach godzących w bezpieczeństwo Placówki. Prowadzona na tym posterunku dokumentacja, podlegająca przekazaniu przy przejęciu dyżuru, obejmować miała m.in. Księgę przebiegu służby ochronnej, Księgę rejestracji wydania kluczy.

(akta kontroli tom I str. 329, 337-338, 422-425)

W Procedurze kontroli pomieszczeń i nadzoru zabezpieczeń ochronnych (wchodzącej w skład Instrukcji w sprawie podejmowania działań ochronnych⁵⁴) wskazano, że do obowiązków pracownika ochrony przejmującego służbę należy m.in. kontrola: sprawności działania systemu łączności alarmowej, radiowej, telefonicznej; stanu sprawności sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych; stanu ogrodzenia; drzwi wejściowych do budynków i innych budowli na terenie Placówki; zabezpieczeń okien, stan krat i innych zabezpieczeń; drzwi wewnątrz budynku. Z przeprowadzonych kontroli należało sporządzić wpis w Księdze przebiegu służby ochrony.

(akta kontroli tom I str. 347, 442)

⁵³ Kontrolą w tym zakresie objęto zapisy w Księgach przebiegu służby ochrony ze stycznia i września z poszczególnych lat objętych kontrolą.

⁵⁴ Procedura wchodząca w skład Planów ochrony z 2016 r. i 2022 r.

W wyniku kontroli wpisów w Księdze przebiegu służby ochrony za styczeń i wrzesień z lat 2019-2023⁵⁵ stwierdzono, że podczas żadnego z 510 dyżurów, które miały miejsce w tym okresie⁵⁶, nie zamieszczono informacji dotyczących m.in.:

- przedmiotu przeprowadzonych obchodów kontroli, w tym objęcia kontrolą stanu wszystkich zabezpieczeń techniczno-ochronnych oraz wyniku takich kontroli;
- sprawdzenia stanu środków alarmowania oraz wyniku tej czynności;
- sprawdzenia zgodności liczby kluczy z wykazem oraz wyniku tego sprawdzenia;
- sprawdzenia liczby i stanu zastępczych źródeł światła oraz wyniku tego sprawdzenia;
- zapoznania się z dokumentacją znajdującą się na posterunku.

Jedynie w czterech przypadkach zamieszczone zostały w ww. Księdze adnotacje w sprawie stwierdzenia sprawdzenia zgodności liczby kluczy z ich wykazem.

Wpisy dokonywane w Księdze przebiegu służby ochrony ograniczały się do wskazania:

- pracowników ochrony pełniących służbę na danej zmianie, godzin ich pracy na zmianie oraz przydzielonych im posterunków (wg grafiku);
- danych o stanie liczbowym wychowanek w trakcie przejścia służby, ze wskazaniem liczby wychowanek ZP i SdN przebywających na terenie Placówki oraz przebywających poza Placówką (ze wskazaniem przyczyn ich nieobecności);
- pracowników ochrony dokonujących obchodu terenu Placówki w trakcie zmiany (z podaniem godzin, w których wykonane zostały takie obchody) oraz pracowników przeprowadzających kontrolę wewnątrz budynku, bez podania co i w jakim zakresie zostało sprawdzone podczas ww. obchodów i kontroli oraz czy stwierdzono jakieś nieprawidłowości;
- stanu monitoringu oraz sprzętu łączności, w momencie przejścia służby, przy czym informacje zamieszczane w tej sprawie ograniczały się zazwyczaj do adnotacji, że sprzęt ten był sprawny i zgodny z wykazem;
- ewentualnych uwag dotyczących awarii różnego rodzaju sprzętu (m.in. monitorów, radiotelefonów, telefonów wewnętrznych), braku oświetlenia, włączenia się alarmu przeciwpożarowego, itp.;
- zdarzeń, które miały miejsce w trakcie zmiany, dotyczących np. wyjścia grup wychowawczych na zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone na terenie zewnętrznym; powrotu nieletnich z przepustki; umieszczenia wychowanek w izbie chorych; wyjścia wychowanek do pracy poza terenem Placówki; przeprowadzonej kontroli hydrantów p.poż.

(akta kontroli tom II str. 267-340)

W przypadku służby pełnionej przez pracowników ochrony od godziny 18.00 w dniu 19 września 2021 r. do godz. 6.00 w dniu 20 września 2021 r. oraz od godziny 6.00 do godziny 18:00 w dniu 4 stycznia 2023 r. w ww. Księdze nie zamieszczono żadnych informacji dotyczących wyniku sprawdzenia stanu monitoringu i systemów łączności w momencie przejścia służby.

(akta kontroli tom II str. 323, 330)

Zgodnie z Instrukcją pełnienia dyżuru na posterunku Nr 5 „Grupa Internetowa”⁵⁷ do obowiązków pracowników ochrony pełniących dyżur na tym posterunku należało m.in. przeprowadzanie kontroli sypialni nieletnich w porze nocnej w nieregularnych odstępach czasu, nie rzadziej niż co godzinę między 22:00-2:00 oraz co dwie godziny między 2:00 – 6:30 w dni powszechne oraz między 2:00 – 8:00 w niedziele i święta.

(akta kontroli tom I str. 337, 430-431)

⁵⁵ Do dnia rozpoczęcia kontroli tj. 11 stycznia 2023 r.

⁵⁶ W tym 428 okresu przed 1 września 2022 r. oraz 82 z okresu po tym dniu.

⁵⁷ Procedura ujęta zarówno w Planie ochrony z 2016 r. jak i w Planie ochrony z 2022 r.

Z wpisów zamieszczonych w Księdze ewidencji ruchu wychowanek, dotyczących 214 dyżurów ze stycznia i września w latach 2019-2021 oraz ze stycznia 2022 r. wynika, że w przypadku 130 dyżurów (tj. 61% dyżurów objętych badaniem) kontrola zachowania wychowanek w czasie ciszy nocnej wykonywana była z mniejszą częstotliwością niż wskazana w ww. Instrukcji, z uwagi na występowanie okresów przerw w kolejnych kontrolach przeprowadzanych pomiędzy godz. 1.00 a 5.00 wynoszących powyżej dwóch godzin (najczęściej była to przerwa wynosząca ok. dwie i pół godziny).

(akta kontroli tom II str. 267, 341-357)

Zgodnie z Instrukcją pełnienia dyżuru na posterunku nr 2 - „Izby przejściowe (adaptacyjne), izba izolacyjna, izby chorych”⁵⁸, do obowiązków pracowników ochrony pełniących dyżur na tym posterunku należało m.in. przeprowadzanie kontroli ww. izb przed umieszczeniem w nich nieletnich oraz po ich opuszczeniu przez wychowanki; odnotowywanie w książce zmiany (tj. w Księdze pełnienia służby ochrony) faktu przeszukania osobistego nieletniej przed umieszczeniem w izbie przejściowej (adaptacyjnej) lub izolacyjnej; kontrolowanie w nieregularnych odstępach czasu zachowania się nieletnich w czasie ciszy nocnej.

(akta kontroli tom I str. 332-334, 426-427)

W wyniku kontroli zapisów zamieszczonych w Księdze ewidencji ruchu wychowanek, dotyczących stycznia i września z lat 2019-2021 oraz stycznia 2022 r., stwierdzono m.in., że we wszystkich 23 przypadkach, w których wychowanki przebywały w ww. okresie w izbie przejściowej, pracownicy ochrony nie odnotowali w ww. Księdze faktu przeprowadzenia kontroli osobistej wychowanek przed ich umieszczeniem w tej izbie. Zapisów w tej sprawie nie zamieszczono również w Księdze przebiegu służby ochrony.

W 23 przypadkach (na 73 pobyty nieletnich w izbie chorych podczas 214 dyżurów w porze nocnej objętych kontrolą) pracownicy ochrony nie udokumentowali również w Księdze ewidencji ruchu wychowanek faktu przeprowadzenia kontroli zachowania nieletnich przebywających w izbie chorych w czasie ciszy nocnej.

(akta kontroli tom II str. 267, 341-357)

Stwierdzono ponadto, że w przypadku wszystkich 214 dyżurów ze stycznia i września z lat 2019-2021 oraz ze stycznia 2022 r. w Księdze ewidencji ruchu wychowanek nie było podpisów osoby odpowiedzialnej za weryfikację wykonywania obowiązków przez osoby realizujące zadania w ochronie wewnętrznej. Podpisów takich nie było również w Księdze przebiegu służby ochrony w odniesieniu do zamieszczonych w niej zapisów ze stycznia 2022 r.

(akta kontroli tom II str. 268, 341)

1.15. W latach 2020-2023 (do stycznia) miały miejsce łącznie cztery przypadki podejrzenia zakażenia wirusem SARS-CoV-2 wychowanek ZP i SdN. Jeden taki przypadek wystąpił w 2020 r., a kolejne trzy w 2022 r. Nieletnie, których to dotyczyło, zostały odizolowane (poprzez umieszczenie w izbie chorych) i poddane testom na obecność wirusa SARS-CoV-2. Wyniki przeprowadzonych testów nie potwierdziły ich zakażenia wirusem. W 17 przypadkach zakażenie wirusem SARS-CoV-2 stwierdzono w tym okresie u pracowników Placówki. Trzy takie przypadki miały miejsce w 2020 r., siedem w 2021 r. i siedem w 2022 r. W przypadku podejrzenia zakażenia ww. wirusem pracownicy pozostawali w domu, po czym w sytuacji gdy wyniki przeprowadzonych testów potwierdziły zakażenie, kontynuowali pobyt w domu na zwolnieniu lekarskim.

(akta kontroli tom I str. 28, tom II str. 358)

⁵⁸ Procedura ujęta zarówno w Planie ochrony z 2016 r. jak i w Planie ochrony z 2022 r.

W ramach działań mających na celu zapobieganie zakażenia wirusem SARS-CoV-2 Dyrektor zarządzeniem Nr 7/2020 z dnia 9 marca 2020 r. powołał zespół ds. przeciwdziałania zagrożeniom z tego tytułu, a następnie, w wydatnych zarządzeniach⁵⁹ wprowadził różnego rodzaju rozwiązania organizacyjne. Nakazał m.in. dezynfekcję rąk przy wejściu na teren Placówki. Zobowiązał służbę zdrowia w Placówce do codziennego monitorowania stanu zdrowia wychowanek, temperatury oraz innych objawów wskazujących na ewentualne zakażenie koronawirusem. Zawiesił do odwołania zajęcia organizowane poza terenem Placówki, urlopy i przepustki wychowanek. Nakazał wywieszenie we wszystkich pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych instrukcji mycia rąk oraz wyposażenie tych pomieszczeń w pojemniki z mydłem, płynami dezynfekcyjnymi oraz ręcznikami jednorazowymi. Zobowiązał pracowników do ograniczenia do niezbędnego minimum przemieszczania się pracowników po terenie Placówki oraz do przebywania na tym terenie w maseczkach ochronnych. Nakazał ozonowanie pomieszczeń Placówki, w których stale lub czasowo przebywają pracownicy i wychowanki.

(akta kontroli tom II str. 359-366)

W Placówce wyodrębnione zostały dwa pomieszczenia służące do kwarantanny i obserwacji stanu zdrowia wychowanek z infekcjami oraz nowoprzybytych. Wychowanki mogły korzystać z wewnętrznej opieki pielęgniarskiej oraz z pomocy lekarskiej udzielanej w placówkach zdrowia lub w formie teleporady. Pracownikom ochrony zapewniono dostęp do maseczek, rękawiczek jednorazowego użytku, środków dezynfekujących, jednorazowych fartuchów ochronnych, jednorazowych czapek i czepków ochronnych, jednorazowych ochronnych kombinezonów medycznych, jednorazowych osłon na buty, a pracownikom pedagogicznym i administracyjnym dostęp do maseczek, rękawiczek jednorazowego użytku oraz środków dezynfekujących. Wszystkie pomieszczenia higieniczno-sanitarne wyposażono w pojemniki z płynem dezynfekującym, a pielęgniarki doposażono w dodatkowe termometry bezdotykowe. Z wychowankami wyjeżdżającymi na urlop lub przepustkę przeprowadzono rozmowy instruktażowe na temat zasad postępowania podczas pobytu poza Placówką w warunkach zagrożenia epidemicznego oraz wyposażano je w zestawy ochronne: maseczki ochronne, preparat dezynfekujący do rąk, rękawiczki jednorazowe. Po powrocie z przepustek i urlopów wychowanki poddawane były w Placówce obowiązkowej kwarantannie lub testowi na obecność przeciwciał koronawirusa. Wszystkie rzeczy przywiezione przez wychowanki były poddawane naświetlaniu promieniami UV.

(akta kontroli tom I str. 4-5, 23-30; tom IV str. 265-267)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Placówce, wg stanu na dzień 10 lutego 2023 r. znajdowała się jedna izba izolacyjna, przeznaczona zarówno na potrzeby Zakładu, jak i Schroniska, co w ocenie NIK jest niezgodne z postanowieniami § 37 ust. 2 pkt 9 i § 50 rozporządzenia w sprawie ZP z 2022 r., w których wskazano, że dla zapewnienia prawidłowej realizacji zadań Zakład i Schronisko powinny posiadać m.in. izby izolacyjne.

(akta kontroli tom I str. 78-79)

Dyrektor wyjaśnił, że w ww. rozporządzeniu nie określono liczby izb izolacyjnych, którymi powinny dysponować Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nietletnich. W trakcie kontrolowanego okresu nie zaistniała potrzeba posiadania większej ilości miejsc w izbie izolacyjnej. Jedna izba izolacyjna zapewnia prawidłową realizację zadań Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nietletnich.

⁵⁹ Nr 8/20 z dnia 11 marca 2020 r.; Nr 9/20 z 11 marca 2020 r.; Nr 11/20 z dnia 12 marca 2020 r.; Nr 12/20 z dnia 17 marca 2020 r.; Nr 15/20 z dnia 15 kwietnia 2020 r.; Nr 21/20 z dnia 9 czerwca 2020 r.; Nr 51/20 z dnia 3 grudnia 2020 r.

(akta kontroli tom IV str. 10-11, 16-18)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK zwraca uwagę, że w rozporządzeniu w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r. wskazano, że dla zapewnienia prawidłowej realizacji zadań Zakład oraz Schronisko posiadają izby izolacyjne, co wskazuje, że ww. Placówka powinna dysponować co najmniej dwoma takimi izbami.

2. Spośród ośmiu przypadków użycia w Placówce środków przymusu bezpośredniego w stosunku do wychowanek ZP, w jednym przypadku osoba (tj. Kierownik Internatu), która podjęła w dniu 8 maja 2020 r. decyzję w sprawie zastosowania środka przymusu bezpośredniego w formie umieszczenia wychowanki w izbie izolacyjnej nie sporządziła notatki w tej sprawie (o której mowa w art. 51 ustawy o stosowaniu środków przymusu), co stanowiło naruszenie zasad postępowania w tego rodzaju sprawach określonych w Planie ochrony z 2016 r.⁶⁰.

(akta kontroli tom I str. 100, 103, 133, 136, 191, 352)

Dyrektor wyjaśnił, że brak sporządzenia przez Kierownika Internatu notatki o zastosowaniu ww. środka przymusu bezpośredniego był zaniedbaniem z jego strony. Kierownik Internatu wyjaśnił natomiast, że sytuacja ta była wynikiem przeoczenia, że nie było to zamierzone działanie.

(akta kontroli tom IV str. 110, 117, 240, 242)

3. Do czasu kontroli NIK, tj. do dnia 13 stycznia 2023 r., Placówka nie posiadała na wyposażeniu kasków zabezpieczających, pomimo iż możliwość użycia tego rodzaju środka przymusu bezpośredniego wobec wychowanków ZP i SdN przewidziano w art. 122 ust. 3 pkt 3 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich oraz w pkt 5 lit. e „Procedury stosowania środków przymusu bezpośredniego” zamieszczonej w Planie ochrony ZP i SdN, obowiązującym od 7 października 2022 r. Dwa kaski zabezpieczające nabyto na potrzeby Placówki dopiero w dniu 22 marca 2023 r., tj. w trakcie niniejszej kontroli.

(akta kontroli tom I str. 96-97, 446-447; tom IV str. 244-246)

Dyrektor wyjaśnił, że ww. kaski nie zostały wcześniej zakupione ponieważ nie znaleziono oferty z certyfikatem zapewniającym bezpieczne ich stosowanie.

(akta kontroli tom IV str. 136, 140)

4. Wg stanu na dzień kontroli (tj. 23 stycznia 2023 r.) w aktach osobowych wychowanki ZP, wobec której 8 maja 2020 r., użyto środka przymusu bezpośredniego w postaci umieszczenia jej w izbie izolacyjnej, nie było informatycznego nośnika danych z zapisem z monitoringu z pobytu ww. nieletniej w tej izbie. Stanowiło to naruszenie postanowień §105⁵ ust. 4 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. Dopiero w trakcie kontroli NIK, w związku z jej ustaleniami, akta osobowe ww. wychowanki zostały uzupełnione o nośnik zawierający skopiowany zapis z monitoringu pobytu nieletniej w izbie izolacyjnej.

(akta kontroli tom I str. 133, 189-191; tom IV str. 19)

Dyrektor wyjaśnił, że przyczyną tej sytuacji było przeoczenie.

(akta kontroli tom IV str. 11, 19)

5. Zapis z monitoringu ww. pobytu wychowanki ZP w izbie izolacyjnej w dniu 8 maja 2020 r., znajdujący się na nośniku umieszczonym w dokumentacji z użycia środka przymusu bezpośredniego nie obejmował całego okresu czasu, w którym wychowanka przebywała w tej izbie. Brakowało zapisu za okres od godziny 22:00 do godziny 24:00 w dniu 8 maja 2020 r. oraz od godziny 14:31 do godz. 16.20 w dniu 9 maja 2020 r. Stanowiło to naruszenie postanowień §105⁵ ust. 4 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r.

(akta kontroli tom I str. 189)

⁶⁰ Notatki w tej sprawie, na druku stosowanym w Placówce, sporządzili wyłącznie pracownik ochrony i wychowawca, którzy wykonali tę decyzję.

Dyrektor wyjaśnił, że brak pełnego zapisu za okres pobytu wychowanki w izbie izolacyjnej był przeoczeniem.

(akta kontroli tom IV str. 11, 19)

6. Dyrektor nie poinformował niezwłocznie Ministerstwa Sprawiedliwości o trzech wydarzeniach nadzwyczajnych w Zakładzie Poprawczym (z ośmiu tego rodzaju wydarzeń, które miały miejsce w okresie objętym kontrolą), co było niezgodne z postanowieniami § 77 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. Dotyczyło to wydarzeń nadzwyczajnych, które miały miejsce w dniach 26 listopada 2019 r., 8 maja 2020 r. i 18 stycznia 2021 r., w przypadku których informacje o ich wystąpieniu przesłano do MS po upływie od 15 do 18 godzin.

(akta kontroli tom I str. 203, 222-230, 254-273)

Dyrektor wyjaśnił m.in., że postępowanie w przypadku wydarzeń nadzwyczajnych obejmowało zabezpieczenie porządku, a następnie zebranie opisów i wyjaśnień wychowanek i pracowników oraz przegląd monitoringu. Dopiero, po ww. czynnościach można dopiero ustalić, czy zdarzenie, które miało miejsce miało znamiona wydarzenia nadzwyczajnego. Po dokonaniu powyższych czynności, niezwłocznie przesyłana była informacja do Ministerstwa Sprawiedliwości oraz sądów w sprawie wydarzeń nadzwyczajnych.

(akta kontroli tom IV str. 21-22)

W ocenie NIK wydarzenia dotyczące samookaleczeń (wymagających udzielenia specjalistycznej pomocy medycznej) bądź bójki wychowanek były wydarzeniami o jednoznacznym charakterze, nie wymagającym przeprowadzenia długotrwałych postępowań wyjaśniających w celu ich zakwalifikowania do wydarzeń nadzwyczajnych.

7. W przypadku wydarzenia nadzwyczajnego, dotyczącego ucieczki wychowanki ZP spoza terenu tej placówki w dniu 18 marca 2019 r. Dyrektor nie wysłał do Ministerstwa Sprawiedliwości raportu doraźnego zgłoszenia sytuacji kryzysowej, co stanowiło naruszenie § 10 ust. 2 zarządzenia w sprawie Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Dyrektor Szkół, zastępujący Dyrektora Placówki, wyjaśnił, że brak tego raportu wynikał z przeoczenia.

(akta kontroli tom I str. 203-209; tom IV str. 318, 320)

8. Plany ochrony z 2016 r. i 2022 r. sporządzone zostały niezgodnie z postanowieniami rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. oraz rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r., określającymi m.in. ich wewnętrzną strukturę i zawartość.

Załącznikami do Planu ochrony z 2016 r. były dokumenty, które zgodnie z postanowieniami §105⁷ ust. 4 i ust. 5 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. powinny być załącznikami do instrukcji ochronnej lub instrukcji alarmowej. Ponadto w Instrukcji ochronnej, wchodzącej w skład tego Planu wskazano, że pracownicy ochrony podlegają bezpośrednio kierownikowi internatu, co było niezgodne z §105⁹ ust. 2 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. Do obowiązków kierownika internatu w zakresie ochrony przypisano w ww. Instrukcji realizację zadań należących do zadań dyrektora zakładu lub schroniska zgodnie z §105¹⁰ ust. 1 ww. rozporządzenia, w tym również zadań wskazanych w §105¹⁰ ust. 1 pkt-y 1, 3 i 6, których powierzenia do realizacji innym pracownikom nie przewidziano w §105¹⁰ ust. 2 rozporządzenia.

W przypadku Planu ochrony z 2022 r. stwierdzono natomiast, że instrukcje o których mowa w § 61 ust. 1 pkt 1, 3, 5-10 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r. nie stanowiły odrębnych dokumentów, tylko wchodziły bezpośrednio w skład poszczególnych części ww. Planu. Ponadto Plan nie zawierał instrukcji, o których mowa w § 61 ust. 1 pkt 2 i 4 ww. rozporządzenia, tj. instrukcji działania w przypadku wystąpienia wydarzenia nadzwyczajnego oraz instrukcji sprawie sposobu realizacji czynności zapobiegawczych. Załącznikami do tego Planu były m.in. dokumenty,

wskazane w § 61 ust. 3 i 5 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r., które zgodnie z tymi przepisami powinny być załącznikami do instrukcji ochronnej lub instrukcji alarmowej. Ponadto Instrukcja ochronna, wchodząca w skład tego Planu, nie zawierała opisu organizacji pracy dyrektora zakładu lub schroniska i innych osób zajmujących stanowiska kierownicze w niedziele i święta, pomimo stosownego wymogu określonego w § 61 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 312, 409-491)

Dyrektor wyjaśnił m.in., że oba ww. Plany ochrony zawierały zapisy wymagane przez oba rozporządzenia, ale zostały one źle sformatowane. Instrukcje, które nie zostały zawarte w Planie ochrony z 2022 r. obowiązywały w Placówce, jako oddzielne dokumenty. Plan ochrony zostanie o nie uzupełniony. Przez przeoczenie nie dołączono także do tego Planu opisu organizacji pracy dyrektora zakładu i schroniska i innych osób zajmujących stanowiska kierownicze w niedziele i święta. Dyrektor wyjaśnił także, że zamieszczony w Planie ochrony z 2016 r. zapis o bezpośrednim podleganiu pracowników ochrony kierownikowi internatu, był wynikiem niedopatrzenia.

(akta kontroli tom IV str. 13-14, 24-26, 110, 117)

9. Do dnia 28 marca 2023 r. Dyrektor nie podjął działań na rzecz określenia sposobu zapewnienia bezpośredniej łączności tych placówek z Powiatową Komendą Policji w Mińsku Mazowieckim, pomimo stosownych wymogów wynikających z postanowień § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie współdziałania z Policją. Należy dodać, że zgodnie z postanowieniami § 15 ww. rozporządzenia, dotychczasowy sposób zapewnienia bezpośredniej łączności obowiązywać miał nie dłużej niż przez 30 dni od dnia wejścia w życie rozporządzenia (tj. do 22 grudnia 2022 r.).

Dyrektor Szkół zastępujący Dyrektora Placówki wyjaśnił, że działań takich nie podjęto przez przeoczenie oraz, że zasady bezpośredniej łączności pomiędzy Placówką a Policją określał obowiązujący od 2017 r. do 22 lutego 2023 r. Plan zabezpieczenia Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Mrozach na wypadek wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa.

(akta kontroli tom IV str. 254, 257)

10. Wg stanu na 10 lutego 2023 r. Placówka nie dysponowała zapisami z monitoringu izby adaptacyjnej, izby izolacyjnej oraz izby chorych z dnia 12 listopada 2022 r., co stanowiło naruszenie art. 121 ust. 9 pkt 1 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

(akta kontroli tom II str. 111-116, 118-119)

Dyrektor wyjaśnił, że problemy dotyczące funkcjonowania rejestratorów zgłoszone zostały w październiku 2022 r. Nie wiedział wtedy o braku zapisów na tych rejestratorach części danych z monitoringu. Obraz z kamer był dostępny. Dopiero przy wymianie urządzeń w grudniu 2022 r. oraz konfiguracji monitoringu zauważono brak części zapisów.

(akta kontroli tom IV str. 254, 257)

11. Z wpisów do Księgi ewidencji ruchu wychowanek, dotyczących 214 dyżurów ze stycznia i września w latach 2019-2021 oraz ze stycznia 2022 r. wynika, że podczas 130 dyżurów (tj. 61% dyżurów objętych badaniem) kontrola zachowania wychowanek w czasie ciszy nocnej wykonywana była przez pracowników ochrony z mniejszą częstotliwością niż wymagana zgodnie z Instrukcją pełnienia dyżuru na posterunku Nr 5 „Grupa Internetowa”⁶¹.

(akta kontroli tom I str. 337, tom II str. 267, 341-357)

⁶¹ Wchodzącą w skład Planu ochrony z 2016 r.

Dyrektor wyjaśnił, że zbyt mała liczba kontroli była wynikiem niewłaściwej realizacji procedury pełnienia służby przez pracowników ochrony.

(akta kontroli tom IV str. 109, 115)

12. W wyniku kontroli stwierdzono występowanie przypadków niezgodnego z przepisami prawa lub uregulowaniami wewnętrznymi bądź nierzetelnego prowadzenia przez pracowników Placówki różnego rodzaju ewidencji. Ustalono bowiem, że:

- w książkach obiektów budowlanych nie zamieszczono informacji o przeprowadzonych w latach 2019-2022 kontrolach okresowych dotyczących stanu technicznego obiektów budowlanych Placówki, co stanowiło naruszenie § 5 pkt 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie książki obiektu budowlanego (które obowiązywało do 31 grudnia 2022 r.);
- w Księdze ewidencji wydarzeń nadzwyczajnych nie zamieszczono informacji dotyczących godziny wystąpienia trzech wydarzeń nadzwyczajnych (z 18 marca, 4 czerwca i 26 listopada 2019 r.)⁶² oraz dodatkowo w przypadku jednej z ww. spraw (dotyczącej ucieczki wychowanki ZP spoza terenu tej placówki w dniu 18 marca 2019 r.) – godziny doprowadzenia nieletniej z powrotem do Zakładu Poprawczego, pomimo iż wymóg podawania takich informacji w ww. Księdze wynikał z postanowień § 9 załącznika nr 2 do rozporządzenia w ZP z 2001 r.;
- w Księgach izby przejściowej i adaptacyjnej zamieszczono błędne informacje dotyczące przyczyn umieszczenia w nich wychowanek ZP w dniach 20 maja 2020 r. i 14 listopada 2022 r.,
- w przypadku wychowanki ZP umieszczonej w izbie przejściowej w dniu 3 czerwca 2022 r., w ww. Księdze izby przejściowej nie podano godziny, o której miało to miejsce co stanowiło naruszenie § 7 załącznika Nr 2 do rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r.;
- w Księdze przebiegu służby ochrony nie zamieszczono informacji dotyczących wyniku sprawdzenia stanu monitoringu i systemów łączności w momencie przejścia służby, w przypadku służby pełnionej przez pracowników ochrony od godziny 18.00 w dniu 19 września 2021 r. do godz. 6.00 w dniu 20 września 2021 r. oraz od godziny 6.00 do 18:00 w dniu 4 stycznia 2023 r.;
- w Księdze ewidencji ruchu wychowanek, we wszystkich 23 zbadanych przypadkach (z okresu od stycznia 2019 r. do stycznia 2022 r.), w których wychowanki przebywały w izbie przejściowej, pracownicy ochrony nie odnotowali w fakcie przeszukania osobistego wychowanek przed ich umieszczeniem w izbie przejściowej. Adnotacji w powyższym zakresie nie było również w Księdze przebiegu służby ochrony, co było niezgodne z postanowieniami pkt-u 8 Instrukcji pełnienia dyżuru na posterunku nr 2 „izby przejściowe, izba izolacyjna, izby chorych”, wchodzącej w skład Planu ochrony z 2016 r.;
- w Księdze ewidencji ruchu wychowanek w 23 przypadkach pracownicy ochrony nie udokumentowali faktu przeprowadzenia kontroli zachowania nieletniej przebywającej w izbie chorych w czasie ciszy nocnej (na 73 pobyty nieletnich w tej izbie objęte kontrolą w tym zakresie);
- w Księdze przebiegu służby ochrony, w przypadku wszystkich 510 dyżurów, które objęto kontrolą, nie odnotowano faktu przeprowadzenia kontroli dotyczącej stanu sprawności wszystkich rodzajów zabezpieczeń ochronnych podczas przejścia służby, w zakresie wskazanym w pkt 1 Procedury kontroli pomieszczeń i nadzoru zabezpieczeń ochronnych, wchodzącej w skład Planów ochrony z 2016 r. i 2023 r., co było niezgodne z postanowieniami pkt- 3 tej Procedury.

Stwierdzono ponadto, że w Księdze ewidencji ruchu wychowanek w przypadku wszystkich objętych badaniem 214 dyżurów ze stycznia i września lat 2019-2021 oraz

⁶² Dotyczących dwóch ucieczek nieletnich z spoza terenu Zakładu Poprawczego oraz samookaleczenia wychowanki tej placówki.

ze stycznia 2022 r., nie było podpisów osoby odpowiedzialnej za weryfikację wykonywania obowiązków przez osoby realizujące zadania w ochronie wewnętrznej. Podpisów takich nie było również w Księdze przebiegu służby ochrony w przypadku zamieszczonych w niej wpisów dotyczących przebiegu dyżurów pełnionych w styczniu 2022 r.

(akta kontroli tom I str. 173-176, 184, 203, 333, 347-348, 442, 492; tom II str. 233-262; 267-268, 323, 330, 341-357; tom IV str. 327-382)

Dyrektor w wyjaśnieniach w ww. sprawach wskazywał m.in., że niezamieszczenie wymaganych adnotacji i wpisów w ww. Księgach, bądź podawanie w nich błędnych danych, było wynikiem niedopatrzania i stanowiło naruszenie obowiązujących w Placówce procedur oraz zasad postępowania. Wpisy w Księgach izby przejściowej, ewidencji wydarzeń nadzwyczajnych zostały uzupełnione, a Kierownik Internatu zobowiązany do dokonywania wpisów z należytą starannością. W odniesieniu do braku wymaganych wpisów w Księgach z przebiegu służby ochrony, dotyczących przeprowadzenia kontroli dotyczącej stanu sprawności zabezpieczeń ochronnych podczas przejścia służby, Dyrektor wskazał, że wynikało to ze stosowanego w Placówce wzoru tej księgi, który nie zawierał takich pozycji.

(akta kontroli tom IV str. 11-12, 20-22, 43-44, 107-109, 111-116; 137, 144, 164)

W odniesieniu do ww. wyjaśnień należy zauważyć, że opracowanie wzoru księgi z przebiegu służby ochrony, który zapewniałby rzetelne dokumentowanie czynności podejmowanych przez pracowników ochrony podczas przejmowania zmiany oraz w trakcie pełnionej służby należało do obowiązków kierownictwa Placówki.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą, działalność Placówki została zorganizowana w sposób zapewniający bezpieczeństwo jej wychowankom. Liczba nieletnich przebywających w ZP i SdN nie przekraczała limitów ustalonych przez Ministra Sprawiedliwości. Opracowano wymagane plany ochrony. Zapewniono właściwą obsadę kadrową ze strony pracowników ochrony. Pomieszczenia izby izolacyjnej i izb adaptacyjnych były prawidłowo wyposażone oraz objęte systemem monitoringu. Budynki Placówki obejmowane były wymaganymi kontrolami okresowymi, których wyniki wykazywały odpowiedni stan technicznych i użytkowy tych obiektów. W działalności Placówki w ww. zakresie stwierdzono jednak występowanie licznych przypadków różnego rodzaju nieprawidłowości, które dotyczyły w szczególności: sporządzenia kolejnych planów ochrony Placówki w sposób niezgodny z przepisami prawa pod względem ich wewnętrznej struktury i zawartości; przypadków zwłoki w przekazaniu informacji o wydarzeniach nadzwyczajnych do Ministerstwa Sprawiedliwości; przeprowadzania kontroli zachowania wychowanek w porze nocnej z częstotliwością mniejszą niż wymagana; niezamieszczania w prowadzonych w Placówce ewidencjach (księgach) części wymaganych danych (dotyczących m.in. czynności sprawdzających wykonywanych przez pracowników ochrony podczas przejścia przez nich służby (zmiany) lub podawania w nich błędnych danych (jak to miało miejsce w przypadku wpisów dotyczących przyczyn umieszczenia dwóch wychowanek ZP w izbie przejściowej i izbie adaptacyjnej)); niedokonania pełnego zapisu na informatycznym nośniku danych z nagrania monitoringu dotyczącego pobytu wychowanki ZP w izbie izolacyjnej oraz niezamieszczenia tego zapisu w aktach osobowych wychowanki.

OBSZAR

2. Działalność resocjalizacyjna w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich

Opis stanu faktycznego

2.1. Plany pracy Placówki na lata szkolne 2019/2020-2022/2023 zawierały wszystkie wymagane elementy wskazane w § 12 ust. 3 oraz § 84 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. a następnie w § 34 ust. 3 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r. Zgodnie z zasadami postępowania określonymi w § 12 ust. 2 i § 23 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. a następnie w § 34 ust. 2

i § 40 pkt 1 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r., ww. Plany pracy zostały opracowane przez Dyrektora we współpracy z nauczycielami zajmującymi kierownicze stanowiska w Placówce i pozytywnie zaopiniowane przez Radę Placówki.

(akta kontroli tom III str. 1-127)

2.2. Liczba pracowników zatrudnionych w Placówce na stanowiskach pedagoga i psychologa, w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą (wg stanu na dzień 30 czerwca i 31 grudnia oraz na dzień 11 stycznia 2023 r.) kształtowała się w przedziale od trzech do czterech osób, w tym liczba osób zatrudnionych na stanowiskach pedagoga wynosiła w tym okresie od jednego do dwóch, natomiast liczba osób zatrudnionych na stanowisku psychologa od dwóch do trzech. Placówka zatrudniała również w tym okresie lekarza psychiatrę, do której obowiązków należało m.in. udzielanie porad lekarskich wychowankom ZP i SdN.

Wszystkie ww. osoby posiadały odpowiednie kwalifikacje, tj. odpowiednio studia wyższe z zakresu psychologii, pedagogiki resocjalizacyjnej, lekarza specjalisty psychiatrii i były zatrudnione w Placówce na podstawie umowy o pracę.

W okresie objętym kontrolą, wg stanu na dzień 30 czerwca i 31 grudnia oraz na dzień 11 stycznia 2023 r., na jednego psychologa i pedagoga przypadało od pięciu do 11 wychowanków ZP oraz od jednej do trzech wychowanków SdN. Lekarz psychiatra posiadała pod opieką (wg stanu na dzień jw.) od 11 do 28 wychowanków ZP i SdN.

(akta kontroli tom III str. 128-129)

Dyrektor kolejnymi zarządzeniami Nr 22/16 z dnia 2016 r. oraz Nr 44/22 z dnia 7 października 2022 r. wprowadził procedury określające zasady udzielania wychowankom ZP i SdN pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Zgodnie z tymi procedurami pomoc ta udzielana miała być m.in. w formie rozmów indywidualnych, porad dla wychowanków oraz ich rodziców, różnego rodzaju zajęć psychoedukacyjnych, zajęć specjalistycznych (korekcyjno-kompensacyjnych, rewalidacyjnych, socjoterapeutycznych, wyrównawczych), działań mediacyjnych i interwencyjnych.

(akta kontroli tom III str. 183-190)

Zgodnie z zakresami obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności, zadania osób zatrudnionych na stanowiskach pedagoga i psychologa obejmowały m.in.: udział w procesie adaptacyjnym nieletnich przybywających do Placówki, przeprowadzanie badań diagnostycznych wychowanków (pedagogicznych lub psychologicznych); udzielanie pomocy pedagogiczno-psychologicznej wychowankom i ich rodzicom; organizowanie i prowadzenie zajęć z poszczególnymi wychowankami lub grupami wychowanków z zakresu pomocy pedagogicznej lub psychologicznej; inicjowanie i prowadzenie działań interwencyjnych lub mediacyjnych w sytuacjach kryzysowych. Zadania lekarza psychiatry obejmowały m.in.: utrzymywanie bieżącego kontaktu z wychowankami ZP i SdN; udzielanie wychowankom porad lekarskich; diagnozowanie i wspólne z zespołem terapeutycznym planowanie rodzaju terapii i oddziaływań terapeutycznych i resocjalizacyjnych w odniesieniu do poszczególnych wychowanków; prowadzenie psychoterapii indywidualnej i grupowej.

(akta kontroli tom III str. 137-138, 142, 145, 152, 156, 160, 166, 172, 178)

Według stanu na dzień 30 stycznia 2023 r. (jak wynika z oględzin) Placówka dysponowała trzema oddzielnymi pomieszczeniami, wykorzystywanymi do udzielania wychowankom indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Znajdowały się one w części administracyjnej budynku. Nie były objęte monitoringiem. Dyrektor oświadczył, że w trakcie konsultacji udzielanych wychowankom w tych pomieszczeniach pracownik ochrony znajdował się na korytarzu.

(akta kontroli tom III str. 191-193)

Liczba przeprowadzonych zajęć oraz udzielonych przez ww. specjalistów porad i konsultacji dla wychowanek Placówki w czerwcu i grudniu w poszczególnych latach objętych kontrolą oraz w styczniu 2023 r., kształtowała się następująco:

- badania wstępne: 2019 r. - trzy, jedno; 2020 r. – jedno, dwa; 2021 r. – zero, jedno; 2022 r. – jedno, dwa; styczeń 2023 r.- zero;
- zajęcia psychoedukacyjne: 2019 r. – 20, 21; 2020 r. – 29, 30; 2021 r. – 30, 24; 2022 r. – 19, 11; styczeń 2023 r. – 10;
- realizacja programu pracy z rodziną: 2019 r. – 14, 14; 2020 r. - 14, 24; 2021 r. – 21, 13; 2022 r. – 13, 11; styczeń 2023 r. - 6;
- rozmowy terapeutyczne, wspierające oraz interwencje kryzysowe: 2019 r. – 18, 37; 2020 r. – 101, 87; 2021 r. – 97, 27; 2022 r. – 53, 56; styczeń 2023 r. – 72;
- konsultacje psychiatryczne: 2019 r. - sześć, trzy; 2020 r. – cztery, jedna; 2021 r.- siedem, dwie; 2022 r. – cztery, jedna; styczeń 2023 r. - 13.

(akta kontroli tom III str. 131-135)

2.3. Zgodnie z § 59 ust. 1 i 5 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., w Zakładzie Poprawczym proces resocjalizacji wychowanka należało prowadzić w oparciu o indywidualną diagnozę i IPR opracowany przez pedagoga i psychologa z udziałem wychowanka i innych pracowników zakładu. IPR opracowany dla wychowanka tej placówki należało modyfikować nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy. Analogiczne zasady postępowania określone zostały w § 17 ust. 1 i 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 sierpnia 2022 r. w sprawie pobytu nieletnich w zakładach poprawczych⁶³, które weszło w życie 9 września 2022 r.

Dyrektor kolejnymi zarządzeniami Nr 22/16 z dnia 2016 r. oraz Nr 44/22 z dnia 7 października 2022 r. wprowadził procedury określające zasady przygotowania i pracownia IPR dla wychowanek Zakładu Poprawczego. Zgodnie z tymi procedurami ZP prowadzić miał proces resocjalizacji wychowanki w oparciu o IPR opracowany dla niej przez pedagoga, psychologa, wychowawcę-patrona, wychowawcę klasy i nauczyciela zawodu. IPR opracowywany miał być po miesięcznym pobycie wychowanki w placówce. Spotkania zespołu ds. opracowania i weryfikacji założeń IPR odbywać się miały dwa razy do roku, na początku roku szkolnego oraz bezpośrednio po I półroczu, chyba, że sytuacja wychowawcza wymagałaby częstszych spotkań.

(akta kontroli tom III str. 205-211)

W wyniku analizy dokumentacji 10 wychowanek ZP o najdłuższym okresie pobytu w tej jednostce stwierdzono, że dla dziewięciu z nich, po ich przybyciu do ZP opracowano indywidualną diagnozę⁶⁴, o której mowa w § 59 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., a następnie w § 17 ust. 1 rozporządzenie w sprawie pobytu nieletnich w ZP z 2022 r. Diagnozy te przygotowano w terminie od ośmiu do 42 dni od daty przybycia nieletnich do Zakładu. Dla jednej wychowanki, która przybyła do ZP w dniu 31 sierpnia 2022 r. z Zakładu Poprawczego w Warszawie Falenicy, nie sporządzono takiej diagnozy.

(akta kontroli tom III str. 204, 235-252)

Dla wszystkich z ww. 10 wychowanek opracowano w Zakładzie Poprawczym IPR. Udział w opracowaniu IPR-ów brali psycholog, pedagog, wychowawca-patron, wychowawca-klasy, nauczyciel zawodu. Wychowanki nie odmówiły współdziałania przy opracowywaniu tego dokumentu. Dla siedmiu z nich pierwszy IPR opracowano w terminie do 32 dni od daty ich przybycia do Zakładu. Dla trzech pozostałych, które przybyły do ZP w dniach: 6 grudnia 2019 r., 18 listopada 2020 r. i 31 sierpnia 2022 r., po upływie odpowiednio 60, 52 i 93 dni od tej daty.

(akta kontroli tom III str. 204, 235-252)

⁶³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1891, dalej rozporządzenie w sprawie pobytu nieletnich w ZP z 2022 r.

⁶⁴ W skład indywidualnej diagnozy wchodziły diagnoza psychologiczna, pedagogiczna.

W przypadku pięciu z ww. 10 wychowanek⁶⁵ stwierdzono występowanie przypadków dokonywania modyfikacji opracowanych dla nich IPR-ów po upływie od siedmiu do dziesięciu miesięcy, co było niezgodne z postanowieniami § 59 pkt 5 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., a następnie postanowieniami § 17 ust. 4 rozporządzenia w sprawie pobytu nieletnich w ZP z 2022 r., zgodnie z którym IPR modyfikuje się wraz z przebiegiem procesu resocjalizacji wychowanki, nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy. W czterech przypadkach dotyczyło to wychowanek czasowo relokowanych w 2022 r. do Zakładu Poprawczego Warszawa-Falenica.

(akta kontroli tom III str. 204)

We wszystkich ww. 10 przypadkach IPR-y były realizowane zgodnie z przyjętymi w nich założeniami. Wychowanki brały udział w zajęciach resocjalizacyjnych i terapeutycznych. Uczęszczające do szkoły podstawowej brały udział w zajęciach przygotowawczych do zawodu krawcowej, natomiast uczęszczające do szkoły branżowej uczyły się do zawodu fryzjerki. ZP podejmował działania zmierzające do nawiązania współpracy z rodziną nieletnich w celu doprowadzenia do ich integracji społecznej poprzez m.in. organizację zajęć dotyczących prawidłowych ról społecznych, promujących zdrowy model rodziny.

(akta kontroli tom III str. 235-253)

Zgodnie z § 83 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., Schronisko dla Nieletnich zobowiązane było do opracowania opinii psychologiczno-pedagogicznej o nieletnim, w terminie nie dłuższym niż 6 tygodni od daty przyjęcia wychowanka do tej jednostki. Od 1 września 2022 r., zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, sąd rodzinny mógł się zwrócić do Schroniska o wydanie opinii diagnostycznej w sprawie osoby nieletniej umieszczonej w tej placówce.

Zarządzeniem Nr 22/16 z dnia 12 maja 2016 r. Dyrektor wprowadził do stosowania w Schronisku „Procedurę pisania opinii o nieletnim przez zespół diagnostyczny”, zgodnie z którą zespół diagnostyczny przygotowywać miał opinię psychologiczno-pedagogiczną o nieletniej w okresie między czwartym, a szóstym tygodniem pobytu nieletniej w Schronisku i na każde wezwanie sądu.

(akta kontroli tom III str. 265-266)

W wyniku badania dokumentacji 10 nieletnich przyjętych do SdN w okresie od czerwca 2019 r. do czerwca 2022 r. stwierdzono, że dla każdej z nich opracowano opinię psychologiczno-pedagogiczną w terminie do sześciu tygodni od daty ich przyjęcia do tej placówki. W dziewięciu przypadkach ww. opinie nie zawierały części wymaganych informacji dotyczących stanu zdrowia fizycznego, o których była mowa w § 83 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., w tym:

- sześć opinii⁶⁶ nie zawierało informacji, o których mowa w § 83 ust. 1 pkt 1 lit. a ww. rozporządzenia, tj. o uwarunkowaniach biologicznych stanu zdrowia wychowanek, przebiegu ciąży, chorobach wieku dziecięcego;
- sześć opinii⁶⁷ nie zawierało informacji, o których mowa w § 83 ust. 1 pkt 1 lit. b ww. rozporządzenia, tj. o przebytych przez wychowanki chorobach, urazach, operacjach;
- trzy opinie⁶⁸ nie zawierały pełnych informacji, o których mowa w § 83 ust. 1 pkt 1 lit. c ww. rozporządzenia, tj. o aktualnym stanie zdrowia wychowanek (ograniczono się w nich do przedstawienia wyników badań psychiatrycznych).

(akta kontroli tom III str. 253, 267)

⁶⁵ Dotyczyło to wychowanek, które przybyły po raz pierwszy do ZP w dniach: 7 lipca 2020 r., 28 kwietnia 2020 r., 6 grudnia 2019 r., 15 maja 2020 r., 23 kwietnia 2021 r.

⁶⁶ Dotyczyło to opinii opracowanych wychowanek przyjętych do SdN w dniach: 18 marca 2019 r., 7 maja 2019 r., 18 maja 2019 r., 7 czerwca 2019 r., 22 listopada 2019 r. oraz 28 marca 2020 r.

⁶⁷ Dotyczyło to opinii opracowanych dla wychowanek przyjętych do SdN w dniach: 18 marca 2019 r., 18 maja 2019 r., 22 listopada 2019 r.; 28 marca 2020 r., 30 listopada 2021 r.; 13 czerwca 2022 r.

⁶⁸ Dotyczyło to opinii opracowanych dla wychowanek przyjętych do SdN w dniach: 28 marca 2020 r., 2 października 2021 r.; 13 czerwca 2022 r.

Dyrektor wyjaśnił, że w przypadku opinii sporządzonej dla wychowanki, która przybyła do SdN w dniu 22 listopada 2019 r. brak zamieszczenia w opinii informacji, o których mowa w § 83 ust. 1 pkt 1 lit. a) i b) ww. rozporządzenia, wynikał z nieposiadania przez Schronisko takich informacji. Wychowanka ta przybyła do SdN z domu dziecka. Jej opiekun prawny nie dysponował informacjami o przebytych przez nią chorobach, urazach i operacjach.

(akta kontroli tom IV str. 148, 224, 233-239, 261)

Wszystkie ww. opinie zostały podpisane przez Dyrektora. Pięć z nich nie zostało jednak podpisanych przez osoby, które je sporządziły, co było niezgodne z § 83 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. Jedna z tych opinii⁶⁹ nie została podpisana przez psychologa uczestniczącego w jej opracowaniu, a kolejne cztery⁷⁰ zarówno przez psychologa jak i pedagoga.

(akta kontroli tom III str. 253-264)

2.4. Rodzice bądź opiekunowie prawni 10 wychowanek Zakładu Poprawczego, których dokumentacja została objęta badaniem kontrolnym⁷¹, byli informowani dwa razy w roku, w formie pisemnej o postępach w resocjalizacji nieletnich, stosownie do postanowień § 60 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., a następnie (od września 2022 r.) postanowień § 19 rozporządzenia w sprawie pobytu nieletnich w ZP z 2022 r.

(akta kontroli tom III str. 235-252)

W przypadku dziewięciu nieletnich, spośród 10 przebywających w Schronisku, których dokumentację objęto kontrolą⁷², informacje o ich zachowaniu w trakcie pobytu w tej placówce były przekazywane rodzicom bądź opiekunom prawnym w formie pisemnej, poprzez wysyłkę pism pocztą tradycyjną. Pisma w tej sprawie wysyłane były w poszczególnych latach szkolnych, po zakończeniu pierwszego i drugiego semestru. Informacji w tej formie nie przysłano jedynie w przypadku jednej z ww. wychowanek, która przebywała w SdN w okresie od 13 czerwca do 14 grudnia 2022 r., po czym przeniesiona została do Zakładu Poprawczego w Mrozach. Pisemną informację o zachowaniu tej nieletniej po zakończeniu pierwszego półrocza w roku szkolnym 2022/2023, przekazał jej rodzicom ww. Zakład Poprawczy.

(akta kontroli tom III str. 253-254, 269, 374)

Dyrektor wyjaśnił, że bieżące informacje o zachowaniu nieletniej w czasie jej pobytu w Schronisku przekazywano matce nieletniej w czasie odwiedzin lub kontaktów telefonicznych, który to fakt, potwierdzają zapisy zamieszczone w prowadzonej w tej placówce dokumentacji, tj. w arkuszu spostrzeżeń, dzienniku pedagoga SdN, dzienniku zajęć/kontaktów z rodzicami.

(akta kontroli tom IV str. 51, 60, 70-75)

2.5. W okresie objętym kontrolą w Placówce organizowano dla wychowanek ZP i SdN wyjścia i wycieczki o charakterze sportowym, rekreacyjnym, oświatowym i kulturalnym. W latach 2019-2023 (do 24 stycznia) zorganizowano łącznie 111 takich wyjść lub wycieczek (33 w 2019 r., 25 w 2020 r., 23 w 2021 r., 26 w 2022 r. oraz cztery do 24 stycznia 2023 r.). Wychowanki ZP i SdN, w ww. okresie uczestniczyły również w działaniach mających charakter wolontariatu prowadzonych w następujących placówkach: Domu Pomocy Społecznej w Mieni, Zespole Niepublicznych Specjalnych Placówek Oświatowych w Nowym Zglechowie, stadninie koni w Podsuszu, Parafii w Mrozach, schronisku dla zwierząt w Sokołowie Podlaskim.

⁶⁹ Dotyczyło to opinii opracowanej dla wychowanki przyjętej do SdN w dniu 18 września 2020 r.

⁷⁰ Dotyczyło to opinii opracowanych dla wychowanek przyjętych do SdN w dniach: 22 listopada 2019 r.; 28 marca 2020 r., 2 października 2021 r. i 30 listopada 2021 r.

⁷¹ Kontrolą objęto wychowanki ZP, których dokumentacja została objęta badaniem kontrolnym w zakresie opracowania dla nich IPR.

⁷² Kontrolą objęto wychowanki SdN, których dokumentacja została objęta badaniem kontrolnym w zakresie opracowania dla nich opinii psychologiczno-pedagogicznych.

(akta kontroli tom III str. 273-293)

W wyniku badania dokumentacji 10 wychowanek przebywających w ZP w latach szkolnych 2019/2020-2022/2023⁷³, stwierdzono, że:

- osiem z nich brało w ww. okresie udział w wyjazdach i wyjściach poza teren Placówki (najczęściej miały one charakter sportowo-rekreacyjny lub oświatowy);
- siedem z nich wzięło w ww. okresie udział w różnego rodzaju działaniach o charakterze wolontariatu (m.in. pracach w schronisku dla zwierząt lub w stadninie koni, opiece nad niepełnosprawnymi dziećmi, pracach gospodarczych w Parafii);
- dwie z ww. wychowanek ZP (jedna przyjęta do tej placówki w dniu 24 stycznia 2019 r., a druga w dniu 18 listopada 2020 r.) nie uczestniczyły w ww. latach szkolnych w wyjazdach lub wyjściach poza teren Placówki, jak również nie brały w tym okresie udziału w działaniach mających charakter wolontariatu.

Dyrektor wyjaśnił, że pierwsza z tych wychowanek w okresie od stycznia do lipca 2019 r. (tj. przed rokiem szkolnym 2019/2020), wzięła udział w dziewięciu wyjściach (wycieczkach, wyjazdach) oraz dwóch wolontariatach. W związku z niepowrotem z urlopu, na którym przebywała w okresie od 8 lipca do 11 sierpnia 2019 r. została skreślona z ewidencji ZP w dniu 11 listopada 2019 r. Druga z ww. wychowanek, przebywała w ZP w okresie od 18 listopada 2020 r. do 10 maja 2021 r. Był to czas wprowadzonych ograniczeń związanych z epidemią COVID -19. Następnie w związku z niepowrotem z urlopu, na którym przebywała w okresie od 10 do 15 maja 2021 r. została skreślona z ewidencji ZP w dniu 16 sierpnia 2021 r.

(akta kontroli tom III str. 268; tom IV str. 60-61)

W wyniku badania dokumentacji 10 nieletnich przebywających w Schronisku w latach szkolnych 2019/2020 – 2022/2023⁷⁴ stwierdzono, że pięć z nich brało w ww. okresie udział w organizowanych wycieczkach lub wyjściach poza teren Placówki, a jedna z nich brała dodatkowo udział w tym okresie w działaniach o charakterze wolontariatu. Pozostałe nie brały w ww. latach szkolnych udziału w wycieczkach i wyjściach, jak i w działaniach o charakterze wolontariatu.

(akta kontroli tom III str. 269; tom IV str. 62)

Dyrektor wyjaśnił, że ww. nieletnie ze względu na krótki pobyt w Schronisku lub ich zachowanie i stopień przestrzegania regulaminu tej placówki oraz obawę utrudnienia postępowania, szczególnie w przypadku ucieczki, nie otrzymały zgody ze strony organu prowadzącego na udział w tego rodzaju działaniach.

(akta kontroli tom IV str. 61-62)

Liczebność grup wychowawczych oraz oddziałów szkolnych, do których przypisano ww. wychowanki ZP i SdN w latach szkolnych 2019/2020-2021/2022 nie przekraczała maksymalnej liczebności (10 nieletnich) określonej odpowiednio w § 5 ust. 5 bądź w § 31 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., a w roku szkolnym 2022/2023 - odpowiednio w § 28 pkt 1 bądź w § 48 ust. 1 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r.

(akta kontroli tom III str. 268-269)

2.6. W latach szkolnych 2019/2020-2022/2023 (I półrocze⁷⁵), wychowankom Zakładu Poprawczego przyznano ogółem 1100 różnego rodzaju nagród (237 - w roku szkolnym 2019/2020; 441 - w roku szkolnym 2020/2021; 186 - w roku szkolnym 2021/2022; 236 - w I półroczu roku szkolnego 2022/2023). Najczęściej stosowaną formą nagrody w tym okresie była pochwała, udzielona łącznie w 566 przypadkach (co stanowiło 51% ogółu przyznanych nagród), a następnie nagrody rzeczowe

⁷³ Kontrolą objęto wychowanki ZP, których dokumentacja została objęta badaniem kontrolnym w zakresie opracowania dla nich IPR.

⁷⁴ Kontrolą objęto wychowanki SdN, których dokumentacja została objęta badaniem kontrolnym w zakresie opracowania dla nich opinii psychologiczno-pedagogicznych.

⁷⁵ Do 20 stycznia 2023 r.

i pieniężne, przyznane łącznie w 137 przypadkach (co stanowiło 12% ogółu przyznanych nagród) oraz zgoda na wykonanie przedmiotu lub usługi w warsztatach szkolnych, udzielona łącznie w 110 przypadkach (co stanowiło 10% ogółu przyznanych nagród).

W ww. okresie, w 171 przypadkach zastosowano w stosunku do ww. wychowanek środki dyscyplinarne (w 48 przypadkach - w roku szkolnym 2019/2020; w 86 przypadkach - w roku szkolnym 2020/2021; w 20 przypadkach - w roku szkolnym 2021/2022; w 17 przypadkach - w I półroczu roku szkolnego 2022/2023). Najczęściej stosowanym w tym okresie środkiem dyscyplinarnym wobec wychowanek ZP była nagana, udzielona łącznie w 139 przypadkach (co stanowiło 81% ogółu zastosowanych w ww. okresie środków dyscyplinarnych), a następnie powiadomienie sądu o niewłaściwym zachowaniu, zastosowane łącznie w 15 przypadkach (co stanowiło 9% zastosowanych środków dyscyplinarnych) oraz powiadomienie rodziców o niewłaściwym zachowaniu, zastosowane w 11 przypadkach (co stanowiło 6% zastosowanych środków dyscyplinarnych).

(akta kontroli tom III str. 302, 375-376)

W ww. latach szkolnych⁷⁶ nieletnim przebywającym w Schronisku przyznano łącznie 237 nagród (54 - w roku szkolnym 2019/2020; 65 - w roku szkolnym 2020/2021; 28 - w roku szkolnym 2021/2022; 90 - w I półroczu roku szkolnego 2022/2023). Najczęściej stosowaną formą nagrody w tym okresie była pochwała, udzielona łącznie w 163 przypadkach (co stanowiło 69% ogółu przyznanych nagród), a następnie zgoda na wykonanie usługi w warsztatach szkolnych, udzielona łącznie w 32 przypadkach (co stanowiło 13% ogółu przyznanych nagród) oraz nagrody rzeczowe i pieniężne, przyznane łącznie w 23 przypadkach (co stanowiło 10% ogółu przyznanych nagród).

W ww. okresie w 46 przypadkach w stosunku do nieletnich przebywających w Schronisku zastosowano środki dyscyplinarne (w 17 przypadkach - w roku szkolnym 2019/2020; w jednym przypadku - w roku szkolnym 2020/2021; w 12 przypadkach - w roku szkolnym 2021/2022; w 16 przypadkach - w I półroczu roku szkolnego 2022/2023). Najczęściej stosowanym w tym okresie środkiem dyscyplinarnym wobec ww. nieletnich była nagana, udzielona łącznie w 37 przypadkach (co stanowiło 79% ogółu zastosowanych w ww. okresie środków dyscyplinarnych), a następnie powiadomienie rodziców o niewłaściwym zachowaniu, zastosowane łącznie w czterech przypadkach (co stanowiło 9% zastosowanych środków dyscyplinarnych) oraz powiadomienie sądu o niewłaściwym zachowaniu, zastosowane łącznie w czterech przypadkach (co stanowiło 9% zastosowanych środków dyscyplinarnych).

(akta kontroli tom III str. 302, 377-378)

W wyniku badania dokumentacji 10 wychowanek Zakładu i 10 wychowanek Schroniska⁷⁷ stwierdzono, że w latach szkolnych 2019/2020-2022/2023 przyznano im łącznie 777 nagród (Zakład - 597; Schronisko - 180). Najczęściej były to pochwały (Zakład - 331, Schronisko - 128), zgoda na wykonanie przedmiotu lub usługi w warsztatach szkolnych (Zakład - 66, Schronisko - 22), nagrody rzeczowe (77 - Zakład, 12 - Schronisko) oraz podwyższenie kieszonkowego (51 - Zakład, trzy - Schronisko). W 107 przypadkach zastosowano wobec nich w ww. okresie środki dyscyplinarne (78 - Zakład; 29 - Schronisko). Najczęściej były nimi: nagana (61 - Zakład, 22 - Schronisko); zawiadomienie do sądu rodzinnego o niewłaściwym zachowaniu (dziewięć - Zakład, trzy - Schronisko); zawiadomienie do rodziców o niewłaściwym zachowaniu (pięć - Zakład, cztery - Schronisko); zakaz udzielania przepustek i urlopów (trzy - Zakład).

(akta kontroli tom III str. 268-269)

⁷⁶ Do 20 stycznia 2023 r.

⁷⁷ Dotyczy to wychowanek ZP i SdN, których dokumentacja została objęta kontrolą w zakresie opracowania dla nich odpowiednio: IPR i opinii psychologiczno-pedagogicznych.

W wyniku kontroli 16 przypadków przyznania nagród dla ww. wychowanek ZP i SdN stwierdzono, że we wszystkich tych sprawach: nagrody przyznane zostały na piśmie (w formie wniosku o przyznanie nagrody), w którym wskazano przyczynę jej przyznania (wyróżniające wykonywanie obowiązków, właściwe zachowanie, wzorowe przestrzeganie regulaminu zakładu); dokumentacja dotycząca przyznania nagród dołączona została do akt osobowych wychowanek; informacje o przyznaniu ww. nagród zamieszczone w dokumentacji znajdującej się aktach osobowych wychowanek były tożsame z informacjami zamieszczonymi w Księdze ewidencji nagród.

(akta kontroli tom III str. 319-335)

W wyniku kontroli 16 przypadków zastosowania środków dyscyplinarnych wobec ww. wychowanek ZP i SdN stwierdzono, że każdorazowo środki te wymierzone zostały pisemnie. Wnioski o zastosowanie środka dyscyplinarnego sporządzone w tych sprawach zawierały m.in.:

- określenie rodzaju proponowanego środka dyscyplinarnego oraz opis przewinienia stanowiącego podstawę do jego zastosowania (w wybranych do kontroli sprawach były to: niewykonywanie obowiązków wynikających z ustawy bądź regulaminu placówki, zachowania godzące w dobro innych osób, nieusprawiedliwione niepowrótzenie z udzielonej przepustki);
- wyjaśnienia złożone przez wychowankę;
- decyzję Dyrektora w sprawie zastosowania środka dyscyplinarnego;
- podpis wychowanki potwierdzający zapoznanie się z treścią decyzji oraz z prawem do złożenia na nią skargi do sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad placówką.

Dokumentacja dotycząca zastosowania w ww. przypadkach środków dyscyplinarnych dołączona została do akt osobowych wychowanek.

(akta kontroli tom III str. 303-318)

Wnioski w sprawie zastosowania środków dyscyplinarnych wobec wychowanek Zakładu i Schroniska zaopiniowane były odpowiednio przez zespół diagnostyczno-korekcyjny w ZP lub zespół diagnostyczny w SdN.

(akta kontroli tom IV str. 121-135)

Stwierdzono, że w jednym z ww. 16 przypadków, decyzja z dnia 21 września 2021 r. o zastosowaniu środka dyscyplinarnego w formie zakazu udzielania wychowance ZP⁷⁸ urlopów i przepustek przez okres pięciu miesięcy, w związku niepowrótciem wychowanki z urlopu w wyznaczonym terminie, podjęta została przez Dyrektora po 14 dniach od daty jej doprowadzenia do Zakładu przez Policję. W art. 95ce § 4 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich wskazano, że środek dyscyplinarny stosuje się niezwłocznie.

(akta kontroli tom III str. 303, 310; tom IV str. 123, 215, 222)

Dyrektor wyjaśnił, że wychowanka ta po jej doprowadzeniu do ZP w dniu 7 września 2021 r., do 14 września 2021 r. przebywała w izbie chorych. Patron wychowanki przygotował wniosek dyscyplinarny w tej sprawie w pierwszym dniu pracy po tym okresie, tj. 16 września 2021 r., i przekazał go do zaopiniowania przez zespół diagnostyczno- korekcyjny.

(akta kontroli tom IV str. 123, 215, 221-222)

W przypadku trzech wychowanek ZP i SdN pomimo wymierzenia im środka dyscyplinarnego w formie zawiadomienia rodziców o ich niewłaściwym zachowaniu⁷⁹, powiadomienia takie nie zostały do ich rodziców wysłane.

⁷⁸ Dotyczyło to wychowanki, która przybyła do ZP w dniu 23 kwietnia 2021 r.

⁷⁹ Dotyczy to zastosowania ww. środka dyscyplinarnego w stosunku do dwóch wychowanek ZP, które przybyły do tej placówki w dniach 15 maja 2020 r. (środek dyscyplinarny z 26 maja 2020 r.) i 7 lipca 2020 r. (środek dyscyplinarny z 28 stycznia 2021 r., a także z 3 stycznia 2022 r.) oraz w stosunku do wychowanki SdN, która przybyła do tej placówki w dniu 30 listopada 2021 r. (środek dyscyplinarny z 3 stycznia 2022 r.).

(akta kontroli tom III str. 303)

2.7. W ramach wywiązywania się z obowiązków wynikających z § 80 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., a następnie w § 14 rozporządzenia w sprawie pobytu nieletnich w ZP z 2022 r., w Zakładzie Poprawczym dla wychowanek tej placówki, prowadzone były przez pedagog zajęcia, których przedmiotem była pomoc i wsparcie instytucji państwowych w usamodzielnieniu wychowanek. Program tych zajęć przewidywał przekazanie wychowankom informacji dotyczących zasad postępowania przy poszukiwaniu pracy (w tym m.in. pozyskiwania informacji o ofertach pracy, sporządzania CV i listów motywacyjnych), uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych (m.in. kryteria ubiegania się o mieszkanie komunalne), umiejętności wypełniania druków/pism w urzędach (m.in. druku podania o paszport, druku podania o zameldowanie i wymeldowanie, druku ubiegającego się o status bezrobotnego). Wychowankom przebywającym w Zakładzie pomagano w działaniach na rzecz wyrobienia dowodu osobistego po osiągnięciu przez nie pełnoletności, założenia konta bankowego, w przypadku podjęcia przez nie pracy bądź otrzymywania renty. Wychowanki zwalniane z ZP otrzymywały wykaz instytucji pomocowych, w tym ośrodków pomocy społecznej, noclegowni, jadłodajni, placówek udzielających pomocy medycznej, którego odbiór potwierdzały podpisem.

(akta kontroli tom III str. 337, 350-363)

Zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie⁸⁰, Dyrektor Placówki zobowiązany był do:

- poinformowania kierownika właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie⁸¹ o wychowankach, które w danym roku osiągną pełnoletność, nie później niż do dnia 10 grudnia roku poprzedzającego;
- poinformowania kierownika właściwego PCPR o zamiarze usamodzielnienia się wychowanki co najmniej na trzy miesiące przed terminem opuszczenia przez niego placówki;
- przekazania kierownikowi PCPR dokumentacji dotyczącej osoby usamodzielnianej nie później niż na miesiąc przed terminem opuszczenia przez nią placówki.

W wyniku badania dokumentacji siedmiu wychowanek ZP, które w okresie objętym kontrolą opuściły tę placówkę, stwierdzono, że w przypadku sześciu z nich, Dyrektor przekazał do właściwych kierowników PCPR informację o osiągnięciu przez nie pełnoletności w kolejnym roku z tym, że w jednym przypadku⁸² informacja taka przekazana została (do Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie) dopiero w dniu 21 grudnia (2017 r.), tj. 11 dni po terminie (10 grudnia) wskazanym w § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia. Przypadek, w którym Dyrektor nie przesłał takiej informacji, dotyczył wychowanki, która w momencie przybycia do ZP była już pełnoletnia.

(akta kontroli tom III str. 337, 341)

We wszystkich ww. siedmiu przypadkach, Dyrektor przesłał do właściwego PCPR informacje o zamiarze usamodzielnienia się wychowanek oraz ich dokumentację, przy czym tylko w jednym przypadku⁸³ dokumentację wychowanki przesłano z zachowaniem terminu wskazanego w § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie pomocy na usamodzielnienie (tj. nie później niż miesiąc przed datą opuszczenia przez wychowankę placówki). W czterech przypadkach⁸⁴ dokumentację przesłano do PCPR

⁸⁰ Dz. U. poz. 954, dalej: rozporządzenie w sprawie pomocy na usamodzielnienie.

⁸¹ Dalej także: PCPR.

⁸² Dotyczącym wychowanki, która opuściła ZP w dniu 21 kwietnia 2021 r.

⁸³ Dotyczącym wychowanki, która opuściła ZP w dniu 9 kwietnia 2019 r.

⁸⁴ Dotyczy to wychowanek, które skreślone zostały z ewidencji ZP w dniach: 10 stycznia 2019 r.; 19 października 2020 r.; 24 lutego 2021 r.; 21 kwietnia 2021 r.

w dniu skreślenia wychowanek z ewidencji ZP, a w dwóch kolejnych dopiero dwa i pięć dni po skreśleniu wychowanek z ewidencji tej placówki⁸⁵.

Stwierdzono, że spośród ww. sześciu przypadków przesłania do PCPR dokumentacji wychowanek ZP po terminie określonym w § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie pomocy na usamodzielnienie, w trzech przypadkach wynikało to z okoliczności niezależnych od ZP. W jednym przypadku dotyczyło to bowiem wychowanki, która została skreślona z ewidencji Zakładu Poprawczego (w dniu 10 stycznia 2019 r.) z powodu trzymiesięcznej nieobecności, a w dwóch kolejnych, wychowanek skreślonych z ewidencji tej placówki (w dniach 19 października 2020 r. i 24 lutego 2021 r.) na podstawie wydanych przez sądy rodzinne postanowień o warunkowym ich zwolnieniu z Zakładu Poprawczego ze skutkiem natychmiastowym. We wszystkich tych trzech przypadkach dokumentację wychowanek przekazano do właściwego PCPR w dniu ich skreślenia z ewidencji ZP. W pozostałych trzech sprawach, w których dokumentację wychowanek przekazano do PCPR w dniu ich zwolnienia z Zakładu Poprawczego (jeden przypadek) lub już po tym dniu (dwa przypadki), nie wystąpiły okoliczności tłumaczące wystąpienie zwłoki w tym zakresie.

(akta kontroli tom III str. 337; tom IV str. 64, 223)

Jednej z ww. siedmiu wychowanek⁸⁶ Dyrektor udzielił pomocy finansowej (w wysokości 300 zł) w oparciu o postanowienia § 81 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r. We wniosku złożonym w tej sprawie do Dyrektora, wychowawca wskazał na trudną sytuację materialną wychowanki.

(akta kontroli tom III str. 337, 340)

W wyniku badania działań SdN na rzecz usamodzielnienia ośmiu nieletnich, które w okresie objętym kontrolą opuściły tę placówkę stwierdzono, że w przypadku czterech z nich Dyrektor przekazał do właściwych PCPR informację o osiągnięciu przez nie pełnoletności z tym, że w jednym przypadku informacja taka została przekazana do PCPR po terminie wskazanym w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie pomocy na usamodzielnienie. Dotyczyło to wychowanki umieszczonej w SdN w tym samym roku, w którym kończyła ona 18 lat⁸⁷. W pozostałych czterech przypadkach nie przesłano ww. informacji do PCPR, gdyż nieletnie zostały zwolnione warunkowo ze SdN bądź przeniesione do Zakładu Poprawczego przed upływem terminu, do którego należało przekazać taką informację.

W przypadku jednej z ww. czterech wychowanek SdN, w przypadku których przesłano do PCPR informacje w sprawie ukończenia przez nie 18 lat, Dyrektor przesłał następnie do właściwego PCPR informację o zamiarze usamodzielnienia się wychowanki oraz jej dokumentację, z zachowaniem terminów określonych w § 3 ust. 2 i 3 ww. rozporządzenia. Działania takich nie podjęto w stosunku do pozostałych trzech wychowanek. Dwie z nich przeniesione zostały do Zakładu Poprawczego, a w przypadku trzeciej, zwolnionej warunkowo ze Schroniska, za proces usamodzielnienia odpowiedzialny były dom dziecka.

(akta kontroli tom III str. 364)

2.8. W poszczególnych latach objętych kontrolą wysokość wydatków Placówki i ich struktura kształtowały się następująco:

- 2019 r. ogółem 4 783,4 tys. zł, z tego m.in: wynagrodzenia osobowe pracowników⁸⁸ - 2 911,1 tys. zł (61% wydatków ogółem), zakup materiałów i wyposażenia - 388,4 tys. zł, zakup usług remontowych - 60,7 tys. zł;
- 2020 r. ogółem 5 278,3 tys. zł, z tego m.in.: wynagrodzenia osobowe pracowników - 3 204,1 tys. zł (61%), zakup materiałów i wyposażenia -

⁸⁵ Dotyczyło to wychowanek skreślonych z ewidencji ZP w dniach 13 lipca 2019 r. i 16 grudnia 2020 r., których dokumentację przesłano do właściwego PCPR odpowiednio w dniach 15 lipca 2019 r. i 21 grudnia 2020 r.

⁸⁶ Tj. wychowance, która opuściła Zakład w dniu 9 kwietnia 2019 r.

⁸⁷ Wychowanka, która opuściła SdN w dniu 18 grudnia 2019 r.

⁸⁸ Suma wydatków ujętych w rozdziałach 75513, 80144 w paragrafie 401.

- 246,4 tys. zł, zakup usług remontowych - 10,6 tys. zł, wydatki inwestycyjne - 300,0 tys. zł⁸⁹;
- 2021 r. ogółem 5 268,5 tys. zł, z tego m.in.: wynagrodzenia osobowe pracowników - 3 228,3 tys. zł (61%), zakup materiałów i wyposażenia - 419,0 tys. zł, zakup usług remontowych - 63,4 tys. zł;
  - 2022 r. ogółem 5 945,4 tys. zł, z tego m.in.: wynagrodzenia osobowe pracowników - 3 673,0 tys. zł (tj. 62%), zakup materiałów i wyposażenia - 553,0 tys. zł, zakup usług remontowych - 46,5 tys. zł.

Wysokość wydatków poniesionych średnio na jedną wychowankę Placówki kształtowała się następująco⁹⁰: 2019 r. – 350,7 tys. zł; 2020 r. – 408,0 tys. zł; 2021 r. – 431,5 tys. zł; 2022 r. – 306,0 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 120, 228-232; tom IV str. 1-8)

2.9. Struktura zatrudnienia w Placówce w przeliczeniu na etaty, wg stanu na koniec poszczególnych lat objętych kontrolą kształtowała się następująco:

- 2019 r.: ogółem 46,17 (w tym: pracownicy ochrony – 13,00; pracownicy pedagogiczni - 17,52; psychologzy i pedagodzy – 3,50; pozostali pracownicy – 12,15);
- 2020 r.: ogółem 45,76 (w tym: pracownicy ochrony – 12,00; pracownicy pedagogiczni - 18,11; psychologzy i pedagodzy – 3,00; pozostali pracownicy – 12,65);
- 2021 r.: ogółem 44,66 (w tym: pracownicy ochrony – 13,00; pracownicy pedagogiczni - 17,51; psychologzy i pedagodzy – 2,00; pozostali pracownicy – 12,15);
- 2022 r.: ogółem 51,59 (w tym: pracownicy ochrony – 14,00; pracownicy pedagogiczni - 21,59; psychologzy i pedagodzy – 3,75; pozostali pracownicy – 12,25).

(akta kontroli tom IV str. 9)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Placówki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dla jednej⁹¹ z 10 wychowanek Zakładu, których dokumentację objęto kontrolą, nie sporządzono indywidualnej diagnozy, co było niezgodne z postanowieniami § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie pobytu nieletnich w ZP z 2022 r., w których wskazano, że proces resocjalizacji wychowanka prowadzi się w oparciu o indywidualną diagnozę i indywidualny plan resocjalizacji, opracowany przez pedagoga i psychologa z udziałem wychowanka i innych pracowników Zakładu.

(akta kontroli tom III str. 204, 252; tom IV str. 255, 260)

Dyrektor wyjaśnił, że wychowanka ta przebywała wcześniej w Schronisku dla Nieletnich w Mrozach, a następnie w Schronisku dla Nieletnich i Zakładzie Poprawczym w Warszawie-Falenicy. Po jej przybyciu do Zakładu Poprawczego w Mrozach kontynuowano w stosunku do niej pracę resocjalizacyjną w oparciu o opinie i diagnozy sporządzone w placówkach, w których przebywała wcześniej, tj. m.in. opinię zespołu diagnostycznego SdN w Mrozach z 10 listopada 2021 r. oraz opinię zespołu diagnostyczno-korekcyjnego w Zakładzie Poprawczym Warszawa-Falenica z 12 sierpnia 2022 r. oraz IPR-y opracowane w tej placówce w dniach 25 maja i 26 czerwca 2022 r.

(akta kontroli tom IV str. 50, 54)

W ocenie NIK, opinie o wychowance sporządzone w placówkach, w których ona przebywała przed przybyciem do ZP, mogły stanowić jedynie materiał pomocniczy

⁸⁹ Wydatki na realizację zadania dotyczącego przebudowę i rozbudowę zewnętrznej klatki schodowej w pawilonie nr 5.

⁹⁰ Wyliczona jako suma wydatków w danym roku podzielona przez średni stan ewidencyjny wychowanek ZP i SdN w tym okresie.

⁹¹ Dotyczy to wychowanki, która przybyła do ZP w dniu 31 sierpnia 2022 r.

do opracowania indywidualnej diagnozy dla ww. wychowanki po jej przyjęciu do Zakładu Poprawczego.

(akta kontroli tom IV str. 255, 260)

2. Dla trzech wychowanek ZP⁹², z dziesięciu których dokumentację objęto kontrolą, pierwszy IPR przygotowano po upływie 52, 60, 93 dni od daty ich przyjęcia do tej placówki, pomimo iż zgodnie z obowiązującymi w Zakładzie procedurami określającymi zasady postępowania przygotowaniu IPR⁹³, dokument ten opracowany miał być po miesięcznym pobycie wychowanki w tej placówce.

(akta kontroli tom III str. 204-217)

Dyrektor wyjaśnił m.in., że ani obowiązujące w tym czasie uregulowania prawne, ani wewnętrzne procedury nie dookreślały ostatecznego terminu opracowania pierwszego IPR-u. Dlatego też (w jego ocenie) dopuszczalne było, że okres pomiędzy przyjęciem do placówki a datą odczytania wychowance pierwszego IPR-u był dłuższy niż jeden miesiąc. Wewnętrzna Procedura nakładała jedynie zobowiązanie do opracowania IPR-u po miesięcznym pobycie wychowanki. Okres pierwszego miesiąca pobytu w ZP miał na celu poznanie, zdiagnozowanie i dookreślenie indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych wychowanki. Dopiero po miesiącu obserwacji i pracy diagnostycznej zasadne było opracowanie IPR-u. Ponadto w pierwszym miesiącu pobytu wychowanka poznawała wychowawców i wybierała jednego z nich na swojego patrona. Dopiero po złożeniu przez wychowankę wniosku w tej sprawie i zatwierdzeniu go przez Dyrektora, możliwe było opracowanie IPR-u, ponieważ w pracach nad opracowaniem tego dokumentu udział bierze także wychowawca patron.

(akta kontroli tom IV str. 51, 56-57)

W odniesieniu do ww. wyjaśnień, należy zauważyć, że nie tłumaczą one opracowania dla ww. wychowanek IPR po ok. dwóch lub trzech miesiącach od daty ich przybycia do Zakładu Poprawczego, w sytuacji gdy zgodnie z procedurami obowiązującymi w tej placówce dokument ten miał być opracowany po miesięcznym pobycie nieletniej w Zakładzie. Należy przy tym zaznaczyć, że w przypadku pięciu innych wychowanek, z dziesięciu których dokumentację objęto kontrolą w tym zakresie, pierwszy IPR opracowany został przed upływem miesiąca od daty ich przybycia do Zakładu Poprawczego (tj. po upływie od 25 do 29 dni od tej daty).

(akta kontroli tom III str. 204; tom IV str. 104, 106, 224-225)

3. Modyfikacji IPR-ów opracowanych dla pięciu wychowanek⁹⁴, z dziesięciu których dokumentację objęto kontrolą, dokonano po upływie od siedmiu do 10 miesięcy, co stanowiło naruszenie postanowień § 59 pkt 5 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., a następnie § 17 ust. 4 rozporządzenia w sprawie pobytu nieletnich w ZP z 2022 r., zgodnie z którym IPR modyfikuje się wraz z przebiegiem procesu resocjalizacji wychowanka, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy.

(akta kontroli tom III str. 204)

Dyrektor wyjaśnił, że spotkania zespołów do spraw modyfikacji IPR odbywają się w ZP po zakończeniu I półrocza (w lutym) oraz po zakończeniu II półrocza i okresu wakacyjnego (we wrześniu), tj. po zebraniu informacji o ocenach szkolnych, zachowania oraz zachowania na urloпах wakacyjnych. Ustalając harmonogram spotkań zespołów dla poszczególnych wychowanek bierze się pod uwagę m.in. godziny pracy wychowawców patronów, nauczycieli wychowawców, nauczycieli zawodu oraz członków zespołu diagnostyczno-korekcyjnego, którzy biorą udział

⁹² Dla wychowanek, które przybyły do ZP w dniach: 6 grudnia 2019 r., 18 listopada 2020 r., 31 sierpnia 2022 r.

⁹³ Wprowadzonymi zarządzeniami Dyrektora (Nr 22/16 z dnia 12 maja 2016 r. oraz Nr 44/22 z dnia 7 października 2022 r.).

⁹⁴ Wychowanki, które przybyły do ZP w dniu: 7 lipca 2020 r.; 28 kwietnia 2020 r.; 6 grudnia 2019 r.; 15 maja 2020 r.; 23 kwietnia 2021 r. Przekroczenie terminu na modyfikację IPR-ów dotyczy dokumentów opracowanych w lutym 2021 r., których modyfikacji dokonano we wrześniu bądź październiku 2021 r. oraz IPR-ów opracowanych w styczniu/lutym 2022 r. i zmodyfikowanych w listopadzie 2022 r.

w spotkaniach poza godzinami dyżurów w grupach wychowawczych oraz poza zajęciami lekcyjnymi. Ze względów organizacyjnych możliwe było, że okres pomiędzy spotkaniami w lutym i we wrześniu nieznacznie przekraczał 6 miesięcy. Wydłużony okres pomiędzy spotkaniami zespołów, który miał miejsce w II półroczu 2022 r. wynikał z konieczności dostosowania wewnętrznych procedur określających zasady opracowania IPR do przepisów, które weszły w życie po 1 września 2022 r. W wyniku pracy Komisji powołanej w dniu 21 września 2022 r. do realizacji tego zadania (które trwały przez dwa miesiące) opracowano nowy wzór IPR oraz procedurę przyznania stopni resocjalizacyjnych. W listopadzie 2022 r., niezwłocznie po zatwierdzeniu dokumentów opracowanych przez ww. Komisję, rozpoczęto spotkania zespołów ds. opracowania IPR-ów dla poszczególnych wychowanek ZP.

(akta kontroli tom IV str. 57-59)

Argumenty podnoszone w powyższych wyjaśnieniach nie zmieniają faktu, że modyfikacje IPR-ów dokonane zostały w ww. przypadkach z opóźnieniem w stosunku do maksymalnego terminu określonego w przywołanych wyżej uregulowaniach prawnych. Wskazują ponadto, że odpowiedzialność za powstanie tej nieprawidłowości leżała po stronie Zakładu Poprawczego.

4. W ośmiu przypadkach, na dziesięć spraw objętych kontrolą, opinie psychologiczno-pedagogiczne opracowane w Schronisku dla nieletnich przyjętych do tej placówki w okresie od czerwca 2019 r. do czerwca 2022 r.⁹⁵ nie zawierały części wymaganych informacji dotyczących stanu ich zdrowia określonych w § 83 ust.1 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r., pomimo posiadania przez tę placówkę dokumentacji zawierającej informacje w tym zakresie.

(akta kontroli tom III str. 253, 267)

Dyrektor wyjaśnił, że nieumieszczenie pełnych informacji o stanie zdrowia ww. wychowanek było przeoczeniem.

(akta kontroli tom IV str. 148, 233-239, 224, 261)

5. W pięciu przypadkach⁹⁶, na dziesięć spraw objętych kontrolą, opracowane w SdN opinie psychologiczno-pedagogiczne dotyczące wychowanek tej placówki nie zostały podpisane przez osoby, które je sporządziły, tj. przez psychologa (w jednym przypadku) bądź zarówno przez psychologa jak i pedagoga (w czterech przypadkach), co było niezgodne z postanowieniami § 83 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ZP z 2001 r.

(akta kontroli tom III str. 253-264)

Dyrektor wyjaśnił, że aby dotrzymać termin sporządzenia ww. opinii zostały one przekazane do niego bez podpisów osób, które je sporządziły.

(akta kontroli tom IV str. 51, 59)

6. W czterech przypadkach, na 16 spraw objętych kontrolą, nie wdrożono w życie środków dyscyplinarnych wymierzonych dwóm wychowankom ZP i jednej wychowance SdN w formie powiadomienia rodziców o ich niewłaściwym zachowaniu, co było działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli tom III str. 268-269, 303)

Dyrektor wyjaśnił, że pisma w tej sprawie nie zostały wysłane do rodziców z powodu przeoczenia. Niemniej jednak informacje o zastosowaniu środków dyscyplinarnych zostały zamieszczone w opiniach wychowanek, które zostały wysyłane do rodziców.

(akta kontroli tom IV str. 52, 63)

7. W wyniku kontroli dokumentacji dotyczącej siedmiu wychowanek ZP, które w okresie objętym kontrolą opuściły tę placówkę, stwierdzono, że:

⁹⁵ Wychowanki, które przybyły do SdN w dniu: 7 czerwca 2019 r.; 28 marca 2020 r.; 18 maja 2019 r.; 18 marca 2019 r.; 7 maja 2019 r.; 30 listopada 2021 r.; 13 czerwca 2022 r.; 2 października 2021 r.

⁹⁶ Wychowanki, które przybyły do SdN w dniu: 18 września 2020 r.; 22 listopada 2019 r.; 30 listopada 2021 r.; 2 października 2021 r.; 28 marca 2020 r.

- w jednym przypadku informację o wychowance, którą w 2018 r. miała ukończyć 18 lat⁹⁷ przekazano do właściwego PCPR (tj. Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie) dopiero w dniu 21 grudnia (2017 r.), tj. 11 dni po terminie (10 grudnia 2017 r.) wynikającym z postanowień § 3 ust.1 rozporządzenia w sprawie pomocy na usamodzielnienie;
- w trzech przypadkach dokumentację wychowanek przewidzianych do usamodzielnienia⁹⁸ przekazano do PCPR w dniu ich zwolnienia z Zakładu Poprawczego lub po tym dniu co było niezgodne z postanowieniami § 3 ust. 3 ww. rozporządzenia, zgodnie z którymi dokumentacja ta powinna być przekazana do PCPR nie później niż na miesiąc przed terminem opuszczenia Zakładu przez ww. wychowanki.

(akta kontroli tom III str. 337; tom IV str. 64, 223)

Dyrektor wyjaśnił, że przyczyną wystąpienia tego rodzaju sytuacji było przeoczenie.

(akta kontroli tom IV str. 52, 64, 215-216, 223)

OCENA CZĄSTKOWA

W Placówce podejmowano działania na rzecz zapewnienia prawidłowej realizacji zadań dotyczących resocjalizacji nieletnich skierowanych do ZP i SdN. Zatrudniono kadrę posiadającą kwalifikacje do udzielania wychowankom pomocy o charakterze pedagogicznym, psychologicznym i psychiatrycznym. Wychowankom zapewniono odpowiednie warunki do kształcenia oraz umożliwiono im udział w zajęciach o charakterze kulturalno-oświatowym i sportowo-rekreacyjnym. Dla każdej wychowanki SdN przygotowano opinie psychologiczno-pedagogiczne, choć nie wszystkie zawierały pełne informacje dotyczące zdrowia nieletnich. Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie zagadnień objętych kontrolą w tym obszarze dotyczyły ponadto przypadków: zwłoki przy opracowywaniu i modyfikacji IPR-ów sporządzanych dla wychowanek ZP; niepodpisania pięciu opinii psychologiczno-pedagogicznych dla wychowanek Schroniska przez osoby które je sporządziły; niewdrożenia w życie środków dyscyplinarnych wymierzonych wychowankom ZP i SdN; opóźnień w przekazywaniu do PCPR dokumentacji wychowanek przewidzianych do usamodzielnienia.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) podjęcie działań na rzecz zapewnienia liczby izb izolacyjnych w Placówce zgodnej z przepisami prawa;
- 2) egzekwowanie sporządzania notatek z użycia środków przymusu bezpośredniego przez osoby, które podjęły decyzję o ich zastosowaniu;
- 3) weryfikowanie kompletności dokonywanych zapisów z nagrań z systemu monitoringu, dotyczących stosowania wobec wychowanek środków przymusu bezpośredniego oraz przechowywanie tych zapisów w aktach osobowych wychowanek;
- 4) niezwłoczne informowanie właściwych organów o zaistniałych wydarzeniach nadzwyczajnych w Placówce;
- 5) dostosowanie Planu ochrony z 2022 r. do wymogów określonych w § 61 rozporządzenia w sprawie funkcjonowania ZP z 2022 r., w zakresie jego struktury i zawartości;
- 6) podjęcie niezwłocznych działań na rzecz określenia sposobu zapewnienia łączności pomiędzy Placówką a Powiatową Komendą Policji w Mińsku Mazowieckim, stosownie do postanowień § 5 rozporządzenia w sprawie współdziałania z Policją;

⁹⁷ Dotyczącym wychowanki, która opuściła ZP w dniu 21 kwietnia 2021 r.

⁹⁸ Dotyczy to wychowanek, które opuściły ZP w dniach: 13 lipca 2019 r.; 16 grudnia 2020 r. i 21 kwietnia 2021 r.

- 7) zapewnienie przeprowadzania kontroli zachowania wychowanek ZP i SdN w porze nocnej z wymaganą częstotliwością określoną w uregulowaniach wewnętrznych;
- 8) egzekwowanie od pracowników ochrony prowadzenia ewidencji dotyczących przebiegu ich służby w wymaganej szczegółowości oraz dokonywanie w sposób udokumentowany weryfikacji przypisanych im w tym zakresie zadań;
- 9) zapewnienie zamieszczania w Księdze ewidencji wydarzeń nadzwyczajnych wszystkich wymaganych prawem informacji;
- 10) zamieszczanie w Księdze izby adaptacyjnej prawidłowych danych dotyczących przyczyn umieszczenia w tej izbie wychowanek ZP i SdN;
- 11) sporządzanie pierwszych IPR-ów dla wychowanek ZP bez zbędnej zwłoki po upływie miesiąca od daty ich przybycia do tej placówki oraz dokonywanie modyfikacji ww. IPR-ów nie rzadziej niż co sześć miesięcy;
- 12) każdorazowe wdrażanie w życie wymierzonych środków dyscyplinarnych;
- 13) terminowe przekazywanie kierownikowi właściwego PCPR informacji o wychowankach, które w kolejnym roku ukończą 18 lat oraz dokumentacji wychowanek przewidzianych do usamodzielnienia.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 30 maja 2023 r.

Kontroler
Marta Pietruszewska
specjalista kontroli państwowej

/...../

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor
Michał Musioł

/...../

.....
podpis

